

RIIGI TEATAJA

Nr. 67.

6. augustil 1935.

Nr. 67.

Art. 596. Juhend metsade korraldamiseks ja metsamajandamise kavade koostamiseks. — Vormid.

597. Siseministeeriumi vabateenijate koosseisude määruse muutmise määrus.

596. Juhend metsade korraldamiseks ja metsamajandamise kavade koostamiseks.

Antud Põllutöoministri poolt 13. juunil 1935.

Alus: Metsaseaduse §§ 15, 28, 32 ja 143 (RT 45 — 1934).

1. osa.

Üldeeskirjad.

§ 1.

Metsakorralduse eesmärgiks on metsamajandamise kavade koostamine (Metsaseaduse § 144). Metsamajandamise kavaga määratakse eelseisvaks revisjoniperioodiks majandamise alused ja sihtjooned, metsa kasutuse ulatus, suurus ja järjekord, kasutamise viis ja kohad, üldjoontes metsa uuendamise, hooldamise, maapinna kuivendamise, metsateede ja teised tarvilikud metsamajanduslikud tööd ning kõrval- ja eelkasutused.

§ 2.

Metsakorraldustööd ja majandamiskavad erinevad vastavalt sellele kas korraldatakse — a) tulundus- või kaitsemetsad või b) riigi-, omavalitsuse- või erametsad.

2. osa.

Riigi tulundusmetsad.

1. peatükk.

Tööde korraldamine.

§ 3.

Metsakorraldustöid riigi tulundusmetsades teostab riigimaade ja metsade valitsusele alluv metsakorralduse büroo, metsakorraldajate ja takseersalkade kaudu. Takseersalk koosneb salgaülemast ja vähemalt kahest metsatehnikust, kusjuures metsataksaatorid ja vannutatud maamõõtjad määratakse büroo juhataja poolt salkade juurde vastavalt tarvidusele ja metsandusnõukogu otsusele. Salgaülemate ülesanded võib panna ka metsataksaatorite peale.

Väiksemaid metsakorraldustöid võib teostada ja ajutisi metsamajandamise kavu koostada ka kohalikkude metsaülemate ja üksikute ametnikkude kaudu.

§ 4.

Metsakorralduse töökava koostab büroo juhataja metsaülematelt ja vastavatest büroodest saadud ja isiklikult kogutud andmetel. Töökava esitatakse enne välistööde algust läbivaatamiseks ja kinnitamiseks metsandusnõukogule.

Eriti kuulub metsandusnõukogule:

- 1) otsustamine kus ja kui suures ulatuses viia läbi metsakorraldustööd eeloleval välistööde hooajal;
- 2) takseersalkade liikmete arvu määramine;
- 3) revisjoniperioodi kestvuse määramine;
- 4) valmistatavate plaanide ja planšettide mõõtkava (maastaabi) määramine;
- 5) raieringide alam- ja ülemmäära kinnitamine;
- 6) metsade jaotamine metsandikkudesse ja majandusüksustesse (blokkidesse) ning neile nime andmine;
- 7) metsandiku pea- ja kõrvalpuuliikide määramine;
- 8) kvartaalide suuruse ja nummeratsiooni määramine metsandikkudes ja majandusüksustes;
- 9) majanduste, raieringide ja raieviisi määramine;
- 10) lõppkasutuse suuruse määramise alused, kas pinna või massi järgi;
- 11) uue revisjoniperioodi kestvuse määramine, arvates kameraaltööde lõpule järgnevalt 1. jaanuarist;
- 12) metsakorralduse töökavaga seoses olevate teiste küsimuste otsustamine, mis büroo juhataja poolt nõukogule esitatakse.

§ 5.

Metsakorraldustööde teostamiseks tarvilikud summad määratakse iga aasta riigimaade ja metsade valitsuse eelarvega. Metsakorralduse kulude eelarve kava koostab määratud tähtajaks büroo juhataja.

§ 6.

Metsakorraldamiseks tarvilikkude eeltööde teostamiseks ning tööde abistamiseks teeb büroo juhataja korraldused vastavatele metsaülematele.

Metsakorraldustööde teostamisel on metsaülemad kohustatud:

- 1) andma kasutada metskonnas olevaid raamatuid, plaane ja dokumente, niivõrd kui see ei takista metskonna asjaajamist;
- 2) aitama kaasa metsakorraldustöödeks tarvilikkude teadete nõutamisel, tööliste palkamisel, korterite üürimisel ja küüthobuste muretsemisel;
- 3) võimalikult andma metsakorralduse ametnikkudele metskonna majades ruumi elamiseks ja kameraaltööde tegemiseks;
- 4) hoolitsema, et mitte ainult jooksva- vaid ka järgneva-aasta raie- langid enne metsakorraldustööde algust oleksid välja aetud ning piiri- ja kvartaalisisihid puhastatud;
- 5) korraldama, et metsakorralduse välistööde juures viibiks vastava vahtkonna metsavaht, kui selle tagajärjel ei kannata tema otsesed ametikohused.

§ 7.

Metsakorralduse büroo juhataja on kohustatud:

- 1) jaotama metsakorraldustöö üksikute ametnikkude ja takseersalkade vahel;

- 2) valvama tööde edukuse ja korralikkuse järgi ja töid kohtadel isiklikult revideerima, juhtima ja korraldama;
- 3) andma näpunäiteid ja juhtnööre metsamajandamise-kavade koostamiseks, valmistatud kavu kontrollima ja esitama metsandusnõukogule kinnitamiseks;
- 4) koostama metsakorralduse eelarve kavad ja esitama need riigimaade ja metsade valitsuse direktorile (§ 5);
- 5) valvama rahasummade ökonoomse ja otstarbeka kulutamise ning aruannete õigel ajal esitamise järgi;
- 6) esitama riigimaade ja metsade valitsuse direktorile iga aasta hiljemalt 1. jaanuariks juurdelisatud vormi järgi (lisa nr. 1) möödunud suvehooaja töökäigu aruande ühes seletuskirjaga;
- 7) valvama büroo vallasvara alal- ja korrashoiu järgi;
- 8) muretsema tööde läbiviimiseks tarvisminevad planketid, joonestusmaterjalid ja abinõud.

§ 8.

Takseersalkade ülemate kohuseks on:

- 1) salgale määratud töö jaotamine üksikute salgaliikmete vahel;
- 2) salga töö juhtimine ning valvamine töö edukuse ja korralikkuse järgi;
- 3) korraldatava metsa kasvu- ja välistingimustega tutvumine, metsakorralduse ja takseerimistööde põhialuste määramine ning kõigi metsamajandamise kava koostamisega seotud küsimuste uurimine ja selgitamine;
- 4) metsa kasvukäigu uurimise ja takseertööde isiklik teostamine vähemalt ettenähtud normi pooles ulatuses;
- 5) töökäigu aruande kava koostamine (lisa nr. 1) ja esitamine büroo juhatajale;
- 6) korraldatavate metsandikkude kohta metsandusnõukogule seletuskirja koostamine;
- 7) korraldatavate metsandikkude kohta majandamiskavade koostamine ja esitamine metsakorralduse büroo juhatajale;
- 8) välistöödeks saadud rahasummade vastuvõtmine ja hoidmine ning tarviduse järgi salga ametnikkude rahaga varustamine, valvamine rahasummade otstarbeka tarvitamise järgi, kuluarvete pidamine ning avansside aruannete ja kuludokumentide esitamine büroo juhatajale iga möödunud kuu kohta;
- 9) muude tööde teostamine büroo juhataja määramisel.

§ 9.

Metsatsaksaatorite ja metsatehnikute kohuseks on:

- 1) metsa välispiiri ülemõõtmine ja looduses märkimine niivõrd kui seda ei teosta maamõõtja;
- 2) situatsiooni ülesmõõtmine, sihtide ja pindsihtide ajamine ja mõõtmine, kirjelduse koostamine valitseva puuliigi, vanuseklassi ja teiste takseerandmete, samuti ka raiestikkude, palgamaade j.n.e. kohta;
- 3) geodeesia kaustiku koostamine, koordinaatide arvutamine ja plaanide valmistamine, kusjuures algplanšetid tehakse juba suvel vastavalt töökäigu nõuetele;

- 4) algplanšeti järele valmistatud abrissi abil metsa takseerimine, s.o. osade eraldamine ja abrissile kandmine ning nende kirjelduse koostamine;
- 5) abrissil metsas märgitud andmete tindiga sissekandmine takseerikirjelduse plankettidesse ning osade piiride pealekandmine planšetile, niipea kui takseerimine on läbi viidud abrissi ulatuses;
- 6) metsa kasvukäigu uurimine proovide ja mudelipuude abil ja metsa loomuliku ja kunstliku uuendamise uurimine ning metsamajandamise kava koostamiseks muude andmete kogumine ja selgitamine;
- 7) töökäigu aruande koostamiseks tarvilikkude andmete kogumine, tööliste palgataabelite ja kuluarvete koostamine ja esitamine salgaülematele;
- 8) plaanide kopeerimine, pinnasuuruste väljaarvutamine ja tarvilikkude aruannete koostamine;
- 9) seletuskirjade ning metsamajandamise kavade koostamisest osavõtmine ning tarbekorral nende iseseisev valmistamine;
- 10) muude tööde teostamine büroo juhataja või salgaülema määramisel.

§ 10.

Maamõõtjate ülesandeks on:

- 1) metsandiku välispiiride selgitamine, uuendamine, ülesmõõtmine ja ülesseadmine ning sellega seoses olevate küsimuste lahendamine katastrimõõtmiste kohta maksvate seaduste ja määruste kohaselt;
- 2) piirimärkide lõplik kohale asetamine ja piiriprotokolli koostamine;
- 3) polügoonide sidumine triangulatsioonvõrguga, kus see võimalik;
- 4) metsataksaatorite ja tehnikute poolt tehtud piirimõõtmiste kontrollimine ja tõestamine;
- 5) geodeesia kaustiku koostamine, plaanide valmistamine ja koordinaatide ja pinna väljaarvutamine niivõrd, kui seda ei ole teinud teised salgaliikmed;
- 6) plaanide kopeerimine ja tarvilikkude aruannete koostamine;
- 7) töökäigu aruande koostamiseks tarvilikkude andmete kogumine, tööliste palgataabelite ja kuluarvete koostamine ja esitamine salgaülemale;
- 8) muude tööde teostamine büroo juhataja või salgaülema määramisel.

§ 11.

Metsakorralduse välistööd kestavad vähemalt 1. maist kuni 1. novembrini, s.o. kuus kuud. Tarbekorral võib riigimaade ja metsade valitsuse direktor muuta välistööde kestvust.

Iga salga või üksiku tehniku juurde palgatakse tarvilikul arvil töölisi, kusjuures salgaülemad ja büroo juhataja on kohustatud valvama, et tööliste palkamine toimuks ainult tungiva tarviduse piirides ja tööjõud saaks ära kasutatud täiel määral.

§ 12.

Metsakorraldustööd jaotatakse nii, et nad korraldatavas metsandikus ühe suve jooksul lõpetatakse.

Tööde jagamiseks takseersalkade ning salga liikmete vahel määratakse ühe taksaatori või metsatehniku kohta ühe suve jooksul järgmised välistöönormid:

- 1) metsakorraldusel vähemalt 2500 ha;
- 2) metsakorralduse revisjonil vähemalt 3500 ha.

§ 13.

Välistöödele järgneva aasta veebruarikuus, kui metsakorraldamisel saadud materjal juba korraldatud ja läbi töötatud, esitab metsakorralduse büroo juhataja metsandusnõukogule takseersalga ülemate poolt koostatud metsamajandamise kavad ja seletuskirjad. Seletuskirjas peavad metsamajandamise põhialused olema kindlaks määratud ning käsitlemist ja põhjendamist leidma järgmised küsimused:

- 1) majanduste loomine metsandikkude ja majandusüksuste piirides;
- 2) raieringide suurus;
- 3) lõppraie suurus;
- 4) harvikute ja seemnepuude kasutamine;
- 5) lõppraie- ja metsauuendusviisi määramine;
- 6) eelseisva revisjoniperioodi lõpp- ja vabaksraiekohtade määramine;
- 7) eelkasutuste määramine — hooldamisraied, kidurmetsa raumine ja heinamaade rokimine;
- 8) metsata osade metsamise abinõude määramine;
- 9) kõrvalkasutuste määramine ning tarbe-, rendi- ja palgamaade kasutamine;
- 10) eelseisvas revisjoniperioodis tarvilikkude melioratsiooni-, metsateede- ja ehitustööde määramine;
- 11) metsakaitse vahendite ja viiside määramine.

Metsandusnõukogu esitatud kava ja andmetega tutvudes, kinnitab selle kas esitatud kujul või tarvilikkude täiendustega, või annab büroole tagasi uue kava koostamiseks. Nõukogu protokoll ühes seletuskirjaga lisatakse metsamajandamise kava juurde.

§ 14.

Metsandusnõukogu otsuste alusel koostatakse metsamajandamise kavad kahes teisendis. Kava esitab takseersalga ülem hiljemalt järgneva välistööde hooaja alguseks, s.o. 1. maiks metsakorralduse büroo juhatajale.

Pärast kavade läbivaatamist, parandamist ja allakirjutamist esitab metsakorralduse büroo juhataja need riigimaade ja metsade valitsusele. Algmajandamiskavad hoitakse alal metsamajanduse büroos, kuna teisendid saadetakse vastavatesse metskondadesse käsitlemiseks ja täitmiseks.

2. peatükk.

Metsakorraldus.

§ 15.

Olemasolevate plaanide ja jooniste ning metsandusnõukogu otsuste kohaselt valmistab takseersalga ülem metsandiku jaotuskava kvartaalidesse ja planšettidele. Planšettide raamid peavad ühtuma kvartaalide piiridega. Metsandiku jagamisel kvartaalidesse arvestatakse enamustuultega, metsandiku üldkuju ja maastikuga ning metsa väljaveo suunaga. Kvartaalidele antakse võimalikult ruut- või püstküliku kuju, kusjuures nende peasihid juhitakse enamustuulte suunas ja põiksihid ristloodis eelmistele. Kvartaalivõrgu loomisel peab olemasolev teede ja kvartaalide võrk võimalikult täiel määral ära kasutatama. Kvartaali piirideks võetakse võimalust mööda jõed, ojad, järved, kanalid, laiema kraavid, raudteed, kivi- ja suuremad maanteed, samuti ka juba olemasolevad sihid ja teised looduslikud piirjooned.

Kvartaalide normaal-suuruseks on 25—50 ha, olenevalt metsa majandamise intensiivsusest.

Raba ja piiräärsed kvartaalid võivad sellest normist kalduda kõrvale. Ka võivad, sõltuvalt majandamise nõuetest, ühe ja sama metsandiku eriosas kvartaalide suurused olla erinevad.

Kvartaalisihid raiutakse metsakorralduse välistöödel ainult pindsihtidena ja laiendatakse pärast metskonna metsatööde korras metsamajandamise kavas ettenähtud laiuseni. Kvartaalid nummerdatakse metsandikkude või majandusüksuste kaupa ridadena suunas — läänest idasse, liikudes edasi ridadega põhjast lõunasse.

§ 16.

Metsandiku piiride ja planšeti raamide mõõtmist toimetatakse nurga-mõõtjaga, mille täpsus vähemalt 1 minut, kusjuures mõõdetud nurgad ja joonte pikkused kantakse geodeesia kaustikusse (vorm — lisa nr. 2). Välispiirid ja diagonaalkäigud kantakse plaanile ja metsatüki üldpindala arvatakse välja koordinaatide abil. Koordinaatide kindlakstegemine toimub geodeesia kaustiku andmete alusel ja tulemused kantakse koordinaatide lehele (lisa nr. 3). Situatsiooni ülesmõõtmist ja plaanile kandmist teostatakse maamöödutöödel lubatavate teiste vahendite ja viisidega. Välispiir seotakse, kus see võimalik, triangulatsiooni-võrguga ning geodeesia kaustiku ja plaani koostamine toimub geograafilise meridiaani alusel.

Metsandiku piiride määramine ja mõõtmine toimub omandite piiride järgi kohalolevate piirimärkide ja sellekohaste dokumentide alusel, kusjuures piiride uuendamise, ülesseadmise ja sellega seoses olevad küsimused lahendab maamõõtja.

Välispiiride määramine toimub nende märkimisega looduses piirimärkidega (Maamõõte seaduse § 23). Piiripunktid nummerdatakse planšetil vastavalt geodeesia kaustikule. Kõikide joonte mõõtmisel pannakse iga 200 meetri järgi vaiad, lahadega liikumissuunas.

Alalised ja suuremad põllumajanduslikud, obroki-, rendi- ja teised üksused piiritatakse, asetades nurkadele piiripostid või -kivid. Kõlbmata maad piiritatakse ja eraldatakse metsast ja teistest kõlvikutest piirisihtidega. Piiripunktid märgitakse nii looduses kui ka plaanil.

§ 17.

Metsaosade ja väiksemate lagendikkude ning kõlbmata maade mõõtmist kvartaalide piirides toimetatakse kas mõõduriista või takseerpindsihtide abil, mis aetakse paralleelselt kvartaalisihtidele. Takseersihtide vahe oleneb ülemõõdetava kvartaali situatsioonist ning nende harilik vahe on 150—200 m.

Kvartaalides, kus puistute koosseis on väga kirju, või kus juba instrumentaalselt on ülesvõetud teed, kraavid, raiestikud, tarbemaad jne., lubatakse kõrvalekaldumisi ülaltähendatud vahede normist.

Takseersihid aetakse võimalikult ilma puude raiumiseta, kõrvaldades ainult mõõtmist takistava alusmetsa ja järelekasvu ja lüües puudele lahad, mis ei tohi puudutada mähka. Takseersihtide mõõtmisel pannakse iga 200 meetri tagant tugevad vaiad, lahadega liikumissuunas. Kohtades, kus takseersihid kvartaalisihtidele või piiridele väljuvad, pannakse madalad postikesed, millel värviga märgitakse kvartaali takseersihi järjekorranumber rooma numbriga. Takseersihid kantakse planšettidele ja puistute plaanidele täppjoontena.

Takseersihtide mõõtmisel kirjeldatakse lühikeste märkustena valitsevad puuliigid, vanuseklassid ja eraldatavate osade liigid. Andmed kantakse abrisile ja täiendatakse takseerimisega. Abriss valmistatakse ruudulisel või vaha-

paberil ning sellel märgitakse joonte pikkused ja muud joonte mõõtmisel märkmetena saadud andmed.

§ 18.

Metsandikkude mõõtmise juures valmistatavate planšettide normaal-suurus on 66×66 sm, millest 3 sm jääb ümberringi raamina. Äärmisel juhul võib planšeti üks külg olla kuni 70 sm pikk. Planšetid joonestatakse mõõtudes 1:4000—1:10000. Planšett valmistatakse riidele kleebitud joonestuspaberil. Metsandiku piirid kantakse plaanile koordinaatide abil. Piirinurga punktid nummerdatakse planšettidel vastavalt geodeesia kaustikule; peale selle märgitakse planšettidel metsandikku piiravate maade kuuluvus. Instrumentaalselt ülesvõetud kontuuride piirid kantakse planšettidele peenikese pidevjoonena, rekognostseer-ülesvõtted aga sirg-täppjoonena. Planšetid joonestatakse tušiga, samuti tehakse kõik pealkirjad tušiga. Osasid ega piire planšettidel ei värvita.

Planšettide üldpind arvutatakse koordinaatide abil; kvartaalide ning õigenurksete sisekontuuride pinna suurus arvutatakse geomeetriliselt, kõigil teistel osadel aga planimeetri abil.

Mõõtmise ja plaanistamise tööde täpsus peab vastama tarvitatud tööriistade täpsusele. Joonte mõõtmise vahe võib olla $d < 0,01 \sqrt{8S} + 0,01 s^2$ ja nurkade summa vahe $1,5 \sqrt{n}$ (Maamõõtmise ja maakatastri plaanide valmistamise juhtnõuude §§ 17 ja 37).

Planšeti ülemisel äärel, pealpool raamjoont märgitakse planšeti number rooma numbriga, metsandiku või majandusüksuse ning metsakonna ja maakonna nimetus ühes välistööde teostamise aastaga. Allpool raamjoont märgitakse planšetil kujutatud üldpinna suurus ning joonestatakse planšeti vabal kohal graafiline mõõtkava (maastaap) ja meridiaan. Kvartaalide numbrid märgitakse planšetil tušiga kvartaalide keskel suurte araabia numbritega. Kvartaali numbri all märgitakse samuti tušiga kvartaali üldpind täis- ja kümnendikhektaarides. Kvartaali eraldatud osad märgitakse planšetil väikeste ladina tähtedega ning nende all nimetajana osa pinna suurust täis- ja kümnendikhektaarides. Metsaga kaetud osadel märgitakse litera kõrvale vanuseklass.

Planšettidele kirjutavad alla — tööde teostajad metsatehnikud, salgaülem ja metsakorralduse büroo juhataja. Piiride mõõtmist tunnistab õigeks ja kinnitab oma allkirjaga vannutatud maamõõtja.

Planšetid hoitakse alal papist kaantes, mitte kokkurullitult.

Katastri- ja kinnistusüksuste loomiseks valmistatakse katastriametile katastri plaanile ettenähtud nõuetekohane plaan iga metsandiku kohta eraldi.

§ 19.

Planšettide järgi valmistatakse puistu plaan, mille juures maastaap jääb muutmata, kui metsandik ühele planšetilehele ära mahub, vastasel korral aga joonestatakse puistu plaan moodsus 1:8000 kuni 1:20000.

Puistu plaanil joonestatakse meridiaan ja graafiline mõõt. Peamassiivist lahusoleva metsatüki asukoht märgitakse plaanil lühendatud sidejoonega (kaugus kilomeetrites) lähemast suurema massiivi nurgast.

Puistu plaan värvitakse kindlaksmääratud tingmärkide kohaselt (lisa nr. 18). Metsaga kaetud osad värvitakse enamus-puuliigi vanuseklassi järgi, mille juures eraldatakse mitte üle nelja varjundi ja nimelt:

- 1) noorendikud — I ja II vanuseklassi puistud;
- 2) keskealsed — III ja IV vanuseklassi puistud;

3) valmivad ja küpsed V ja VI vanuseklassi puistud;

4) üleseisnud — VII ja vanemate klasside puistud.

Kvartaalide numbrid märgitakse puistute plaanil samuti kui planšettidel, kvartaali osad märgitakse väikeste ladina tähtedega ja nende kõrval paremal vanuseklass. Plaani pealkirjas tähendatakse metsandiku, metskonna ja maakonna nimetus, välistööde aasta, tööde liik (metsakorraldus või revisjon) ja arvuline mõõt ning pealkirjast eraldi — tingmärgid.

Puistu plaanile kirjutavad alla: salgaliikmed, salgaülem ja metsakorralduse büroo juhataja.

Puistu plaan lõigatakse osadesse võimalikult kirjutuspaberi poolelehe, s.o. 22 sm×36 sm, suuruses, kleebitakse riidele, kanditakse õmblusmasinal ja hoitakse alal erikaantes majandamiskava lisana.

§ 20.

Kvartaalide piirides jagatakse mets ja muu maa-ala osadesse. Osade suurus oleneb majandamise intensiivsusest, osade tähtsusest ning sellest, kui selged ja kindlad on eraldatavate osade piirid. Osade eraldamist toimetatakse järgmiste põhimõtete järgi:

- 1) õue- ja tarbemaade, metsamata raieistikkude, lagendikkude, kultuuride ja majanduslikult eriti tähtsate osade eraldamine — iga suuruse juures;
- 2) metsaosade, harvikute ja kõlbmata maade eraldamine — mitte alla 0,5 ha.

Metsaosade eraldamisel tuleb silmas pidada, et iga osa oleks küllalt ühtlane ning erineks tervelt eraldatavast metsast koosseisu, vanuse ja kasvutingimuste, s.o. boniteedi ja headuse suhtes.

§ 21.

Puistute ja kvartaali piirides eraldatud muude osade kirjeldus kantakse metsandiku takseerkirjeldusse, milline koostatakse juurdelisatud vormi (lisa nr. 4) järgi.

Lahtris 1 märgitakse kvartaali number ning kirjeldatakse seda asendi ja teiste kogu kvartaali iseloomustavate üldtunnuste järgi.

Lahtris 2 märgitakse osad ladina tähtedega, alates loodepoolsest äärest ja liikudes edasi kagu suunas. Juhatused varemalt kirjeldatud osadele pole lubatavad. Ühtlased osad kvartaalis märgitakse ühe ja sama tähega, kuid erineva järelnumbriga (a, a₁, a₂, a₃ j.n.e.); sealjuures näidatakse iga sarnase osa pinnasuurus eraldi, kuna kirjeldus neile antakse ühine, mahutades need selleks kõrvuti.

Lahtris 3 tähendatakse osade pinnasuurus täis- ja kümnendikhektaarides, eraldi: 1) metsamaa — metsaga, harvikud, metsata (raiestikud, lagendikud) ja 2) muud maad — põllumajanduslikud ja kõlbmata maad. Sihtide, teede ja kraavide alune pind tähendatakse üksteisest lahus, kuid mitte osade järgi, vaid kogusummas terve kvartaali kohta kõlbmata maade lahtris. Viimase 5 aasta raiumata langid, samuti metsakorraldustööde jooksva ja järgneva aasta langid kantakse raieistikkude lahtrisse.

Lahtris 4 tähendatakse puistu valitsev puuliik, lühidalt kahe algtähega:

mänd	— Mä
kuusk	— Ku
kask	— Ks
haab	— Hb

mustlepp	—	Lm
valgelepp	—	Lv
tamm	—	Ta
lehis	—	Lh
saar	—	Sa
pärn	—	Pä
vaher	—	Va
jalakas	—	Ja
paju	—	Pa
toomingas	—	To
pihlakas	—	Pi
sarapuu	—	Sr
nulg	—	Nu

Lahtris 5 märgitakse kirjeldatava puistu vanuseklass, mis määratakse puistu valitsevate puude vanuse järgi. Vanuseklasside vältus määratakse: okaspuudel ja kõva-lehtpuuliikidel — 20 ja teistel lehtpuudel — 10 aastane.

Lahtris 6 tähendatakse puistu täius, mis määratakse kogu puistu liitumise astme järgi ning puude lõikepindade summa võrdlemisel normaalkasvatabelite andmetega; täius väljendatakse kümnendmurdudes. Puistud täiusega 0,1—0,3 loetakse harvikuteks, välja arvatud I ja II vanuseklassi mets, mis selle täiuse juures metsata pinna hulka kuulub.

Lahtris 7 märgitakse valitseva puuliigi keskmine kõrgus meetrites.

Lahtris 8 märgitakse valitseva liigi puude keskmine läimõõt sentimeetrites. Lahter jääb täitmata puistute kohta, mille keskmine läbimõõt on alla 6 sm.

Lahtris 9 tähendatakse puistu tagavara tihumeetrites; I vanuseklassi puistute tagavara jääb märkimata.

Lahtris 10 märgitakse rooma numbriga metsaosade boniteedi klass, mis määratakse järgmiselt: metsaga kaetud osadel — valitseva puuliigi kõrguse järgi (lahter 7), ning normaal-kasvatabelite alusel, metsata osadel aga muude tootmisvõimeid iseloomustavate looduslike kasvutingimuste tunnuste abil. Puistute boniteerimist vanuse ning kõrguse järgi teostatakse juurdelisatud tabelite järgi (lisa nr. 14), kusjuures klasse üle viie määrata ei tule. Juhtudel, kus puistu keskmine kõrgus on suurem kui tabelites näidatud samavanuste I bon. puistute ülempiir, tuleb takseerikirjelduses I boniteedi märgile juurde lisada +, s.o. I +. Niisama tuleb V bon. juures seal, kus majanduslikud olud võimaldavad metsakasutust märkida V—, kui puistu keskmine kõrgus on samavanuste V boniteedi puistute alampiirist väiksem. I ja II vanuseklassi puistute kohta kontrollitakse boniteerimist kõrguse järgi ka kõrvalolevate samataoliste vanade puistute kõrguse määramisega. Segapuistutes määratakse boniteedi klass pealiigi järgi.

Lahtris 11 tähendatakse araabia numbriga puistu headusklass kõikide nende tunnuste alusel, mis iseloomustavad puistu normaalset väljaarenemist, s.o. võetakse arvesse koosseis, täius, puistu omadus ja tervislik seisukord. Iga boniteedi klassi piires määratakse mitte üle viie headusklassi. Muude ühesuguste tingimuste juures määratakse puistu headus sõltuvalt täiusest järgmiselt:

1.	headusklassi	kuuluvad	puistud	täiusega	1—0,9;
2.	„	„	„	„	0,8—0,7;
3.	„	„	„	„	0,6—0,5;
4.	„	„	„	„	0,4—0,3;
5.	„	„	„	„	0,2—0,1.

Harvikud ja metsata osad headuse suhtes klassitamisele ei kuulu.

Puistutel, milliste vanus ja seisukord nõuavad tingimata raiumist järgneva revisjoniperioodi kestel, märgitakse samas lahtris headusklassi alla punane täht — „R“.

Lahtris 12 märgitakse kõigepealt puistu koosseis. Kui puistu koosneb mitmest puuliigist, väljendatakse iga liigi esinemise aste isesuguse koefitsientidega, alustades märkimist valitseva liigiga ja järjestades sellele teisi nende koefitsientide suuruse järgi. Koefitsientide summa kogu puistu kohta peab võrduma 10-le. Üksikult esindatud liike märgitakse juurde plussiga (+). Puuliigid tähendatakse algtähtedega ning kõrval märgitakse nende vanus, näiteks: 7 Ku 40—50 a., 3 Hb — 35—40 a., + Mä — 60—65 a. Kui valitsevat rinnet moodustavate puuliikide seas esinevad kõrvalekaldumised määratud vanuseklassist, märgitakse need iga liigi vanuse juurde klambrites, samuti märgitakse ka üksikute raieringist üleseisnud puude vanus.

Mitmerindelistes puistutes kirjeldatakse kõigepealt puistut määrav valitsev rinne ja peale selle alumine rinne. Lõplik klassifitseerimine sünnib valitseva rinde järgi.

Samas lahtris kirjeldatakse lühidalt puuliikide järelekasvu ja põõsastest koosnevat alusmetsa, kuid ainult siis kui neil võiks olla majanduslik tähtsus; kirjeldamisel tähendatakse nende vanus, kõrgus ja tihedus (tihe, keskmine, hõre).

Metsata osade kohta tähendatakse selle põhjus, näiteks: 1929 a. Ku raiestik, 1928 a. Mä põletik, 1930 a. Ku kultuur j.n.e. ning märgitakse ära maa-ka ja kavatsused metsastamise suhtes.

Põllumajanduslike maade kohta märgitakse nende iseloom ja kasutusviis, palgamaade kohta — kasutaja amet ja nimi.

Kõlbmata maade kohta kirjeldatakse nende iseloom ning märgitakse ära kavatsused nende muutmiseks tootmisvõimelisteks.

Selles lahtris tehtavad kirjeldused peavad olema kindlad ja lühidad: lubamata on sarnased märkmed ja kirjeldused, millel puudub majanduslik tähtsus.

Lahtris 13 märgitakse kirjeldatava osa pealiik, vanus ja boniteedi klass. Samas lahtris tähendatakse ka eelseisvaks revisjoniperioodiks selle osa kohta määratud majanduslikud korraldused, nagu: lõppraie, puhastus-, harvendus-, põimendusraie, harvikute ja seemnepuude väljavõtmine, heinamaade rookimine, kultuurid j.n.e.

Lahtris 14 märgib metsaülem muudatused, mis revisjoni-perioodi vältel ilmnevad osade koosseisus ja seisukorras.

Kvartaali osade kirjelduse lõpul arvatakse kokku kvartaali üldpind ning pinna suurus lahtrite kaupa, samasugune kokkuvõtte tehakse ka majandusüksuste ning metsandikkude kirjelduse lõpul.

Ühe kvartaali osade kirjeldus tuleb võimalikult ühele leheküljele ära mahutada, ülekannete korral tuleb uuel leheküljel uuesti tähendada kvartaali number.

Takseerkirjeldus koostatakse majandusüksuste järgi kvartaali numbrite järjekorras, ning kirjutatakse alla salgaülemale ja takseerijate poolt, ära tähendades, missuguse kvartaali on keegi takseerinud.

§ 22.

Korraldatava metsandiku majandamise välistingimuste ning võimaliku intensiivsuse astme selgitamiseks määratakse kindlaks ökonoomiliste uuri-

muste abil turud, kuhu materjalid saadetakse, nõutavad sortimendid ja nende turuhinnad, materjalide valmistamise- ja väljaveovõimalused ning sellega seotud kulud. Need andmed antakse materjali ühe tihumeetri kohta.

§ 23.

Metsandiku majandamise sisetingsimuste selgitamiseks võetakse proovipindu tähtsamate tüübiliste puistute iseloomustamiseks antud kasvutingimustes. Proovipindade arv oleneb puistute mitmekesidusest ja neid võetakse takseerimise juures tarvidust mööda, kuid sarnasel määral, et vähemalt lähemal ajal raiumisele tulevad puistud oleksid iseloomustatud. Proovipinna suurus peab olema vähemalt 0,5 ha.

Proovipindu seotakse lähema sihiga või mõne teise instrumentaalselt ülesvõetud joonega; proovinurkadele asetatakse vähemalt 10 sm jämedad ja 1m kõrged tulbad, millele proovi number ja pinna suurus peale kirjutatakse. Proovipinnad kantakse planšettidele ja puistuplaanile ära tähendades nende numbrid.

Proovipinnal klupeeritakse kõik puud rinna kõrguselt, alates 8 sm jämedusest, kusjuures jämedusastmed mõõdetakse paarissentimeetrites (8, 10, 12 jne.). Klupeerimisel eraldatakse puuliigid ning jaotatakse puud tarbe- ja küttepuudeks. Puistu täiuse ning kogu puude ja mudelipuude suhte selgitamiseks arvutatakse välja iga jämedusastme löikepindade summa ning puistu kogu löikepind proovil ja ühel hektaaril. Puistu massi väljaarvamine proovipinnal sünnib mudelipuude abil, mille juures tuleb silmas pidada:

- 1) et puude klassitamisel ühte klassi koondatakse ainult sarnased jämedusastmed, missugused ühesuguseid (hinna suhtes) sortimente annavad;
- 2) et mudelitega oleks iseloomustatud kõik need jämedusastmed, milliseid leidub puistus sarnasel määral, et neil oleks majanduslik tähtsus;
- 3) et ühte boniteediklassi kuuluvates puistutes võetud mudelipuud üheskoos, vaadatakse läbi, mis kõrvaldab vahelejätmise ning ühejämestuste mudelite ülearu võtmise. Mudelipuud raiutakse võimalikult mitte proovi pealt, vaid selle kõrvalt.

Mudelipuu läbimõõt rinna kõrguselt mõõdetakse kooses ja kooreta — täpsusega kuni pool sentimeetrit ning puu kõrgus — meetrites. Vanus määratakse aastaringide lugemisega, juurde lisades 1—5 aastat kannu peale. Mudeli tüvi mõõdetakse ühemeetriliste pakkude keskkoha läbimõõdu järgi, s.o. $\frac{1}{2}$, $1\frac{1}{2}$, $2\frac{1}{2}$ j.n.e. meetri kauguselt tüvi otsast, kuni 7 sm jämeduseni, täpsusega kuni pool sentimeetrit, selle mõõtmise alusel määratakse kogu tüvi mass, jaotades selle ametlikkude massitabelite kohaselt nelja tarbepuusorti ja küttepuuks. Seitsmest sentimeetrist peenemat ladvamassi ning kannumassi ei võeta arvesse. Igal mudelil mõõdetakse krooni pikkus meetrites ning arvutatakse tema protsendiline vahekord mudeli kogupikkusega. Mudeli kogupikkusest arvutatakse maha viimase 10 a. kõrguse juurdekasvu pikkus, ning sarnaselt vähendatud tüve keskkohal ilma kooreta võetud läbimõõdu ning selle viimase 10 a. juurdekasvu (millimeetrites) alusel arvutatakse välja mudeli möödunud 10 a. jooksev juurdekasv. Keskmine juurdekasv leitakse mudeli massi jagamisel tema vanusele. Lõpuks määratakse mudeli hind kroonides ja sentides.

Mudelipuude ja proovi kogupuude löikepinna vahekorra alusel määratakse puistu mass jämedusastmete või klasside kaupa, jaotades selle I—IV sordi tarbe- ja küttepuuks, edasi leitakse iga jämedusastme ja klassi kohta

jooksev ja keskmine juurdekasv ja kogu massi hind kroonides ja sentides, millised andmed lõpuks kogu proovi puistu ning ühe hektaari kohta välja arvutatakse.

Mudelite ja proovipindade hindamise aluseks võetakse maksev taksihind.

Proovipindade kohta saadud andmed kantakse juurdelisatud vormi järgi koostatud aruandesse (lisa nr. 5), rühmitades andmed valitsevate puuliikide, boniteetide ja vanuse järgi ja alates sissekandmist majanduslikult tähtsamatest puistutest. Üks proov mahutatakse võimalikult ühele leheküljele.

Mudelite mõõtmise juures saadud andmed kantakse juurdelisatud vormi järgi koostatud aruandesse (lisa nr. 6), rühmitades need samuti puuliikide ja boniteetide järgi ning alates jämedamast rinnaläbimõõdust.

Lahtris 7 „mudelipuu tüve koone“ — eraldatakse punaste joontega tarbepuusordid ning küttepuu.

§ 24.

Ühtlaste majandustingimustega metsad moodustavad metsandiku. Iga metsandiku kohta koostatakse eraldi majandamiskava.

Metsandikkudes eraldatakse tarviduse korral allüksused, n.n. majandusüksused, kui mets omab erilise tähtsuse, nagu kaitse- ja veehoiumets, laevamets, park j.n.e.

Majandusüksuste piirideks määratakse kvartaalisihid ning plaanil kantakse need helerohelise värviga. Majandamiskavas antakse majandusüksustele kui ka metsandikkudele erinimetusi.

Metsandikus võib territoriaalselt ühendamata puistud ja maa-alad koondata erinevate majanduslikkude sisetingimuste tõttu mitmesse iseseisvasse majandusse ja nimelt:

- 1) kui isesugused puuliigid või kasvutingimused nõuavad erinevaid raieringe ja
- 2) kui mitmesugustel puuliikidel, olgugi et nad ühele raieringile alluvad, on isesugune majanduslik tähtsus ja väärtus või kui nad nõuavad isesugust raie- ja uuendusviisi.

Majandust nimetatakse temasse kuuluvate puuliikide järgi, näiteks: männimajandus, kuusemajandus, lehtpuumajandus j.n.e.

§ 25.

Metsandikus olevate puistute vahekorra selgitamiseks koostatakse vanuse-, boniteedi- ja headusklasside ning täiuse tabel juurdelisatud vormi järgi (lisa nr. 7). Vanuseklasside tabel koostatakse metsandiku või selle allüksuse kohta eraldi igale majandusele ning majanduse piirides igale puuliigile. Vanuse-, boniteedi- ja headusklasside ning täiuse tabel koostatakse takseerikirjelduse alusel (lisa nr. 4). Tabeli erilahtritesse märgitakse lagendikud, uuendamata raiestikud ja langid ning harvikud ühes viimaste vanuseklassidega. Lagendikud ja raiestikud kuuluvad nende puuliikide alla, mille alt nad tekkinud või milliste puuliikide kasvatamiseks nemad on kõlblikud. Metsaga kaetud osade vanuseklasside lahtrites märgitakse iga osa kohta peale boniteedi ka selle headus ja täius. Iga kvartaali kohta arvatakse kõik pinnasuurused lahtrite kaupa kokku, ning viimases lahtris tähendatakse kvartaalis leiduva metsamaa kogusumma. Vanuseklasside tabelis tähendatud metsamaapind peab täpselt võrduma takseerikirjelduses näidatud pinnale. Iga puuliigi ja majanduse ning metsandiku kohta tehakse samuti kokkuvõtted lahtrite kaupa, jaotades seejuures metsata osad ja harvikud boniteediklassidesse, ning teised osad

vanuse-, boniteedi- ja headusklassidesse, ära märkides ka nende täiuse. Vanuseklasside kaupa arvutatakse välja keskmine boniteet, täius ja headus. Iga majandus ja iga puuliik algab tabelis uuel leheküljel.

§ 26.

Raiering määratakse iga majanduse valitseva puuliigi kohta, aluseks võttes turunõudeid ja -tingimusi ning puistute kasvu ja seisukorda.

Erand on eriotstarbemetсад, mille raiering määratakse sõltuvalt nende ülesannete iseloomust.

Raieringi määramisel tulevad aluseks võtta järgmised keskmised raieringid:

männimajanduses	. .	110 a.,	alammääraga 100 a. ja ülemmääraga 120 a.
kuuse	„	90 a.,	„ 80 a. „ „ 100 a.
lehtpuu	„	70 a.,	„ 60 a. „ „ 80 a.

Kaitse-, laeva- ja pargimetsa majandustele, vastavalt nende eesmärgile, tulevad määrata kõrgemad raieringid, lähenedes enamusliigi loomulikule küpsusele.

§ 27.

Igas majanduses määratakse lähemaks revisjoniperioodiks aastane lõppkasutuse suurus pinna järgi, milleks on mõõduandvad järgmised alused:

- 1) normaallangi suurus, mis määratakse majanduse kogu puistute pinna — ilma harvikuteta — jagamisega raieringile;
- 2) vanuslangi suurus, mis määratakse raieringi kahe viimase vanuseklassi pinna jagamisel nende klasside kestvusele; kui raieringi piirides oleva viimase klassi kestvus on normaalsest väiksem (näiteks 20 aasta asemel ainult 10), siis jagatakse kolme viimase klassi pind nende kestvusele; harvikute pinda arvesse ei võeta; raieringist vanemad puistud paigutatakse raieringi piirides olevasse viimasesse klassi;
- 3) seisukorralangi suurus (headuse järgi), mis määratakse takseerikirjelduses punase „R“ tähega märgitud kogu puistute pinna jagamisega revisjoniperioodi vältusele;
- 4) viimase 5 a. jooksul tegelikult kasutatud keskmise langi suurus, milline näitab turunõudmiste suurst käesoleva majanduse kohta.

Eeltoodud andmete alusel ja arvesse võttes suurema tulukuse saavutamisi, turunõudmiste rahuldamise ja metsa üldseisukorra parandamise võimalusi, määratakse iga-aastane lõppkasutuse suurus tervetes ja pooltes hektarides; on aga kavatsed aastalank väiksem kui viis hektari, siis ka hektari kümnendikosades.

Lõppkasutuse hulka kuuluvad ka harvikute ja seemnepuude raiumine, metsa juurimised tarbemaadel ning teede alla võetavatel maa-aladel, vabaksraied, lahutuslangid ja teised majanduslikkudeks otstarveteks ettevõetavad vanametsa raiumised.

Pinna järgi määratud aastast lõppraienormi võrreldakse ja kooskõlastatakse võimaluse piirides: 1) kasutusega massi järgi, mis leitakse korrutatades lõppraiekohtade pinda raiumiseks määratud puistute keskmise tagavaraga; 2) normaalkasutusega puumassi järgi, mis leitakse valemi abil: $(M:r) \times V \times K$, kus M võrdub metsaga kaetud pinnale, r — raieringile, V — majanduse keskmise boniteedi küpsuse metsa tagavarale hektaril normaal-tabelite järgi ja

K — majanduse keskmise täiusele; 3) võimalikult metsa jooksva juurdekasvuga.

Erilise tähtsusega ja iseloomuga metsandikkudes, nagu pargi-, kaitse- ja veehoiu-metsades, kus lageraie tarvitamine pole võimalik, võib metsandusnõukogu oma otsusega määrata iseseisva ja pinna suuruselt sõltumatu iga-aastase kasutusmassi — valemi järgi: $K=J + (Tv-Nv) : r$, kus K võrdub iga-aastasele kasutusnormile, J — majanduse tegelikule juurdekasvule, Tv ja Nv — majanduse tegelikule ja normaal-tagavarale ja r — perioodile, mille vältel kavatakse tegelik ja normaal-tagavara muuta võrdseteks, s.o. raieringile.

§ 28.

Puistutes normaalsema seisukorra saavutamiseks tuleb raiete määramisel luua lühikesed raieread. Et tulevikus oleks võimalik selleks tarvilikke algraidideid teostada, määrab metsandusnõukogu kindlaks need kohad, mis nõuavad ettevalmistamist vabaks- ja lahusraiate abil. Vabaksraied määratakse tuulesihituse (näit. W—O) suunas oleva noorema (I—II van. kl.) okaspuumetsa ees seisva vanema (III—IV van. kl.) okaspuumetsa tuulealuses (O) küljes tuulesihitusele ristloodi paigutatud 15—20 meetri laiuste ribadena, millised revisjoniperioodi esimesel aastal maha raiutakse ja kohe tuulekindla puuliigiga kultiveeritakse. Lahutuslangid määratakse liig suurte ühevanuste puistute pindade lahutamiseks ja selle läbi lühemate raieridade saavutamiseks.

Metsale hädaohtlikkude enamustuulte suund on Põhja-Eestis: Soome lahest kuni Haapsalu—Vasknarva jooneni NW üle W kuni SO; Kesk-Eestis: Haapsalu—Vasknarva ja Pärnu—Piirisaare joonte vahel N üle W kuni O; Lõuna-Eestis: Pärnu—Piirisaare joone ja Läti piiri vahel — SW üle W kuni NO.

Kui raiesihitus on määratud enamustuulte vastu, siis paigutatakse langid ristloodis tuulele, edasi liikudes langireaga ühest algraiekohast kuni järgmise. On aga raiesihitus kavatsatud teisiti, näiteks kuival liivasel pinnal asuvas männimetsas N—S suunas, kuna enamustuuled aga puhuvad W—O sihis, siis põhjast-lõunasse liikuv raierida haarab raiumisega kõige enne idapool olevat vanemat metsaosa, selle järgi läänesihis asuvat nooremast metsa ja nii edasi kuni järgmise läänepoolse algraieni.

Sarnaselt kvartaalide peasihtide vahel kujunenud raieväljad peavad ka küljelt olema kaitstud tuulekindlate vöödega. Seda saavutatakse nende peasihtidega piirduvate I—II vanuseklassi puistute harvendamisega mõlemalt poolt sihti kuni 10 m laiuseni.

Puistute vanuseklasside pindade vahekorra normeerimiseks koostatakse igas majanduses esimese raieringi peale raiekorra tabel (lisa nr. 8), milles tähendatakse: majanduse vanuseklasside pinna suurus, raieperioodide kaupa kavatsatud aasta-lõppraienormid ja vastavalt sellele raiutava metsa vanuseklass (raiumise ajaks).

Vähendades või suurendades raienormi perioodide kaupa ja määraes raiumisele osalt üleseisnud, osalt valmivat metsa ning lähenedes aegamööda normaal-langile, püütakse tabeli koostamisel ühe või kahe raieringi vältel vanuseklasside vahekord muuta normaalsemaks.

§ 29.

Igale majandusele määratakse oma lõppraieviis kas lage-, järgulise- või valikraie näol.

Lageraie.

Lageraieviisi tarvituselevõtmisel määratakse kindlaks:

- 1) raie sihtus, mis oleneb langi põikjoone ning lankide omavahelise liitmise suunast ilmakaarte suhtes;
- 2) langi laius;
- 3) lankide liitmise aeg, olenevalt aastate arvust, mille kestel maharaiutud raiestiku kõrval peab seisma täiskasvanud mets;
- 4) langi liitmise viis, mis võib olla: a) otsekohene — kui uus lank asetatakse otse eelmise langi kõrvale, tingimusel, et kvartaalis oleks ainult üks algraie ja b) üleribaline — kui raieistikkude vahel vanametsa ribad kasvama jäetakse, tingimusel, et need ribad samal revisjoni-perioodil maha raiutakse.

Järguline raie.

Järguline raieviis oleneb uuendamise kestvusest, raie te kindrduvusest ajalangil uuenduse perioodi vältel ning raie te iseloomust pinna ja raiutava massi suhtes. Järguliseks raieks määratud ajalank raiutakse neljas või kolmes järgus, olenevalt uuendamiskäigust. Langi uuendamiseks määratakse vähemalt 10. aastane periood.

Valikraie massi järgi.

Kui aastakasutus on § 27 kohaselt määratud massi järgi, siis võetakse aastane norm välja eeskätt üksikute haigete, vigastatud ja raieringist üleseisnud puude näol. Peale selle toimub raiumine platsikeste või gruppide kaupa ning kitsaslankidena, nagu see metsauuendamiseks soovitavam.

Raieviisi ning sellega seoses oleva uuendusviisi valimine iga majanduse kohta toimub nende andmete alusel, mis metsaraiumiste ja -uuendamiste tagajärgede suhtes antud metsandikus on kogutud. Andmete kogumiseks tuleb viimase 10 aasta raieistikkude uuendamiskäiku selgitada proovipindade ja lugemisplatside abil, märkides tulemuse lühidalt takseerkirjelduse 13-dasse lahtrisse. Seejuures tunnistatakse uuendus rahuldavaks kui ühtlasel jaotusel leidub ühel hektaaril üle 3000 peapuuliigi taime ja puudulikuks kui taimi on 1500—3000. Kui taimi on alla 1500 hektaaril, loetakse raieistik uuendamatuks.

Järgulise raie ajalangi kohta märgitakse takseerkirjelduse 12. lahtrisse veel kasvama jäänud metsa koosseis ja mass. Ajalank, kui varemalt juba arvestatud ja määratud raiepind, kantakse takseerkirjelduse metsata osade lahtrisse kuni see osa pole uuendatuks tunnistatud.

Lageraie raieistikkudel kasvama jäetud seemnepuude arv märgitakse samuti takseerkirjelduse 12. lahtrisse kogusummas terve osa või hektaari kohta.

Kultuuride kirjeldusel tähendatakse ära nende asutamise aasta, kultiveerimise viis ja puuliik, samuti ka rahuldavuse astmed ja kaotsimineku protsent, kusjuures loetakse: rahuldavateks kultuurideks — milledes kaotsimineku protsent ei tõuse üle 25%, puudulikkudeks — milledes kaotsimineku protsent on 25—60% ja uuendamatuks, kui kaotsimineku protsent on üle 60%.

Takseerkirjelduses märgitud andmete alusel kantakse harvikud ja uuendamata metsaosad metsata osade aruandesse (lisa nr. 9) ning kunstlikult metsatud osad kultuuride aruandesse (lisa nr. 10).

§ 30.

Kindlaksmääratud iga-aastase lõppkasutuse suuruse ja raieviisi alusel valitakse lõppraie kohad ning koostatakse lõppraie kava juurdelisatud vormi järgi (lisa nr. 11). Lõppraie kohad määratakse majanduste kaupa järgmiselt:

- 1) majanduslikult tarvilikud raied, nagu vabaksraied, lahutuslangid, uute teede ja kraavide alla võetavad metsaosad jne.;
- 2) takseerkirjelduses punase „R“ tähega märgitud osad;
- 3) noormetsa keskel kasvama jäetud küpsed ja raieringist üleseisnud osad, nagu kulissid, seemneribad jne.;
- 4) raiumisega juba alatud kvartaalide osad;
- 5) vanametsa enamusega raiumata kvartaalide osad.

Peale selle arvatakse lõppkasutuse alla:

- 1) raieringist üleseisnud, küpsete ja valmivate harvikute raiumine;
- 2) raiestikkudel kasvama jäetud ja oma ülesande täitnud seemnepuude väljaraiumine.

Lankide väljaajamiseks tarviliku vabaduse andmiseks ning juhuks kui järgmine metsakorralduse revisjon peaks hilinema, määratakse eelseisva revisjoniperioodi lõppraiekohad kuni 70% suuremal pinnal, millised kantakse samuti lõppraie kavasse.

Eelseisva revisjoniperioodi lõppraiekohad eraldatakse planšettidel ja puistuplaanil sirgkarmini joonega, aastalankideks jagamata. Eraldatud lõppraiekohtade jagamine aastalankideks, vastavalt käesolevas paragrahvis määratud raieviisile, kuulub kohaliku metsaüleva ülesannetesse.

Lõppraie kava (lisa nr. 11) sissekanded võetakse kokku majanduste kaupa ning arvutatakse välja lõppraiekohtade keskmine vanus, täius, boniteet ja headus; viimased ei või harilikult vastava majanduse keskmisest boniteedist ja headusest olla kõrgemad, — leiab see siiski aset, antakse selle kohta üksik-asjalik seletus.

§ 31.

Metsa hooldamise eesmärgiga paigutatakse majandamiskavasse ka kavatsused eelkasutuste kohta, millede teostamine peab parandama puistute seisust, kaasa aitama pealiikide arenemisele ja kasvu edendamisele ning tõstma metsa tervislikku seisukorda.

Esimese vanuseklassi noorendikkude puhastamine kuulub kultuuritööde hulka, kui selle abil on võimalik segapuistutes nõutavamate pealiikide enamust kindlustada. Sarnasel korral tuleb puhastamine teostada ka sel juhul, kui saadud materjali väärtus töökulusid ei kata.

Teise vanuseklassi noorendikkude harvendamisi määratakse harilikult ainult siis, kui saadava materjali väärtus töökulud katab. Kui aga väärtuslikumate ja pea-puuliikide arenemise seisukohast harvendusraied on tingimata tarvilikud, tulevad harvendamised igal juhul määrata.

Põimendusraied määratakse kolmanda vanuseklassi metsas ning vanemates puistutes, ühes arvatud raieringi piirides olev eelviimane vanuseklass, kui need puistud eelseisva revisjoniperioodi lõppraiekohtadeks pole ette nähtud.

Elkasutustel kindlat aasta kasutusnormi ei määrata. Selle suurus oleneb turutingimustest, kohaliku rahva tarvidusest ning metsa üldseisukorrast ja määratakse kohaliku metsaüleva poolt, silmas pidades, et metsa hooldamine eelseisva revisjoniperioodi jooksul võimalikult täielikult läbi viidaks.

Metsaosad, milledes määratakse eelkasutused, kantakse juurdelisatud vormi järgi koostatud eelraie kavasse (lisa nr. 12) majanduste kaupa järgmises järjekorras: põimendusraied, harvendamised ja puhastamised. Igale kasutusele tehakse kokkuvõtte ning kava lõpul viiakse välja kogusummad.

§ 32.

Majandamiskavasse mahutatakse ka kavatsused metsandikus lubatud kõrvalkasutuste kohta, kusjuures tuleb arvestada iga kasutusliigi tähtsusega kohalikele rahvale ning tingimustega, milledes kõrvalkasutustest metsale tekitatav kahju oleks kõige väiksem. Peale selle selgitatakse metsandikus leiduvate põllumajanduslike maade majanduslik tähtsus ning määratakse kindlaks abinõud nende maade parandamiseks ja tulukuse tõstmiseks.

Põllumajanduslike maade kohta koostatakse juurdelisatud vormi järgi eriaruanne (lisa nr. 13), millesse kantakse kõige pealt pikaajalised rendimaad (obrokütikid), siis metsaülema korraldusel olevad vabad metsaheinamaad, põllud ja muud maad ning lõpuks metsaametnikkude palgamaad. Sissekanded ja kokkuvõtted tehakse maaliikide kaupa ning aruande lõpul viiakse välja kogusummad.

Kohtades, kus metsaametnikkude palgamaad maakorralduse korras veel korraldamata, reguleeritakse need metsakorraldusega vastavalt maksvatele seadustele, määrustele ja metsandusnõukogu otsustele.

Metsamiseks kõlblike maa-alade metsamise ning eelseisva revisjoniperioodi raiestikkude uuendamise otstarbel koostatakse metsauuendamise kava. Selgitatakse välja kuivendamist vajavad maa-alad ja koostatakse melioratsiooni, hoonete ja metsateede ehituse ja paranduse ning teiste tööde umbkaudse eelarved, määrates ära teostamise järjekorra ja umbkaudse kulusumma.

Kultuur-, melioratsiooni ja teised tööd teostatakse metskonna igaaastase metsamajapidamise eelarve korras (Metsaseaduse § 158). Tööde läbi viimisel metsaülem kannab planšettidele uuesti tehtud teed, kraavid jne.

§ 33.

Iga metsandiku kohta koostatakse metsamajandamise kava, mis koosneb:

- 1) metsandiku üldkirjeldusest ja metsamajandamise üld- ja erikavadeist, mis peavad vastama lisa nr. 16 kirjeldatud nõuetele;
- 2) metsaülema seletuskirjast metsandusnõukogule;
- 3) salgaülema seletuskirjast metsandusnõukogule;
- 4) metsandusnõukogu protokollidest;
- 5) takseerikirjeldusest;
- 6) proovide aruandest;
- 7) mudelite aruandest;
- 8) vanuse-, boniteedi- ja headusklasside tabelist;
- 9) eelseisva revisjoniperioodi lõppraie kavast;
- 10) eelseisva revisjoniperioodi eelraie kavast;
- 11) harvikute ja metsata osade aruandest;
- 12) kultuuride kavast;
- 13) tarbemaade aruandest;
- 14) puistu plaanist vastavates kaantes (folio);
- 15) geodeesia kaustikust;
- 16) planšettidest eraldi kausta vahel;
- 17) päevapiltidest ja muudest majandamistingimusi selgitavatest dokumentidest.

3. peatükk.

Metsakorralduse revisjon.

§ 34.

Ajajooksul metsandiku majandamise välis- ja sisetingimustes tekkivate muudatuste kindlaksmääramiseks võetakse ette perioodilisi metsakorralduse revisjone.

Metsakorralduse revisjoni eesmärgiks on:

- 1) uue majandamiskava koostamine eelseisvaks revisjoniperioodiks;
- 2) eelmisel metsakorraldusel maksmapandud majandamise üldkava läbivaatamine ning tarbekorral muutmine vastavalt metsamajandamise välis- ja sisetingimustes aset leidnud muudatustele;
- 3) uurida kuivõrd majandamiskava revisjoniperioodi jooksul on leidnud täitmist ning kõrvalekaldumiste korral selgitada põhjused.

Metsakorralduse revisjonid määratakse harilikult jooksva revisjoniperioodi eelviimase aasta peale, eriti tähtsatel põhjustel aga, nagu suuremate metsavigastuste korral, maade võõrandamisel, tehaste avamisel j.n.e. ka varem.

Normaalselt korduvad metsakorralduse revisjonid kümneaastaste vahedega.

§ 35.

Metsakorralduse revisjonil võrreldakse kõigepealt loodusega olemasolevad plaanid ja takseerikirjeldus. Peale selle asutakse maamöödutööde juurde, mis viiakse läbi järgmises ulatuses:

- 1) metsandiku piiri mõõtmist toimetatakse ainult neis kohtades, kus peale viimast metsakorraldust piirid on muutunud, kadunud või kus alg-metsakorralduse mõõtmised ei vasta ülesseatud tehnilistele nõuetele; uute mõõtmiste kohta koostatakse geodeesia kaustik ja koordinaatide leht (lisad nr. 2 ja 3) ning teostatakse teised tööd, mis nähtud ette katastri üldnõudeile vastavate plaanide valmistamiseks ja maamöödutööde teostamiseks;
- 2) mõõdetakse instrumentaalselt uuesti projekteeritud kvartaalide sihid;
- 3) mõõdetakse instrumentaalselt need põllumajanduslikud maad, mis uuesti moodustatud või millel piirid kadunud või muutunud (kui piirimärgid olemas, siis ainult kontrollitakse endist mõõtmist);
- 4) mõõdetakse instrumentaalselt kõik uuesti tekkinud kõlbmata maad;
- 5) möödunud revisjoniperioodi lõppraiekohad kantakse planšetile metskonna kantseleis leiduvate andmete ja täiendavate mõõtmiste põhjal, samuti kantakse planšettidele möödunud revisjoniperioodi kultuurid;
- 6) mõõdetakse instrumentaalselt kõik metsata maad ja harvikud, millede piirid pole kindlaks tehtud või on kadunud, ning kõik väljaspool raiestikke tehtud kultuurid.

Kui metsandiku ringpiiris on tulnud ette suuremad muudatused või kui kvartaalide võrku on uute sihtide abil täiendatud, samuti kui vanad planšetid ajajooksul kulunud ja tarvitamiseks kõlbmatuks muutunud, valmistatakse metsakorralduse revisjonil uued planšetid ühes või kahes teisendis, aluseks võttes endiseid planšette ja neil tehtud parandusi.

Muil juhtudel täiendatakse endiseid planšette vastavate parandustega, kusjuures mahakaaped pole lubatavad.

Tehniliselt toimetatakse maamõõtmist ja joonestamist alg-metsakorralduse juures ettenähtud korras. Hästi alalhoidunud poste ei uuendata, kuid nad varustatakse uue numbriga.

§ 36.

Olemasolevate kvartaalide jagamine või liitmine on lubatav, kui seda nõuavad metsamajandamise huvid, või kui kvartaalide pinnasuurused tunduvalt erinevad käesolevas juhendis ettenähtud normidest.

Uusi takseersihite aetakse takseerimisel ainult äärmisel juhul — kui vanad sihid puuduvad, teisi instrumentaalselt ülesvõetud sidejooni pole ning metsaiseloom seda nõuab.

Osade eraldamine ja takseerkirjeldus kontrollitakse metsakorralduse revisjonil looduses, kusjuures parandatakse leitud vead, vajaduse korral kirjeldust muudetakse ja täiendatakse ning kirjeldatakse uuesti tekkinud osad. Iseäralise hoolega tuleb kontrollida ja kirjeldada puistud, mis lähemal ajal võivad tulla raiumisele. Saadud andmete alusel koostatakse uus takseerkirjeldus ning valmistatakse uus puistu plaan.

§ 37.

Puistute takseerimisel korratakse mõõtmisi eelmisest metsakorraldusest säilinud proovitükkidel. Uusi proove ja mudelipuid võetakse võimalikult piiratud arvul, kuivõrd silmamõõdu takseerimise kontrollimine seda nõuab. Täiendavaid proovipinde võetakse ka puistutes, kus möödunud revisjoniperioodi jooksul on teostatud põimendus-, harvendus- ja puhastusraied.

Proovipindade ja mudelipuude võtmist ning nende hindamist teostatakse käesoleva juhendi alg-metsakorralduse osas ettenähtud nõuete kohaselt, kusjuures koostatakse vastavad aruanded.

§ 38.

Metsakorralduse revisjonil tuleb selgitada kuivõrd on kinnitatud majandamiskavast kinni peetud ning millest olid tingitud ette tulnud kõrvalekaldumised. Selleks tuleb eeskätt kontrollida kasutuse suurus ning kõik lahkuminekid, s.o. kõik lõppraiekohad, mis ei vasta raiumiseks määratud kohtadele, kanda juurdelisatud vormi (lisa nr. 15) järgi koostatud väljaspool majandamiskava teostatud raiete aruandesse. Peale selle selgitatakse kui palju möödunud revisjoniperioodil määratud normist vähem või üle raiutud ning mis alusel see aset leidnud. Saadud andmed paigutatakse metsandusnõukogule esitatavasse seletuskirja ning uuesti koostatavasse majandamiskavasse ja võetakse arvesse raienormi määramisel eelseisva revisjoniperioodi kohta. Ühtlasi koostatakse möödunud revisjoniperioodi kohta kasutuse aruanne.

Samuti tulevad selgitada ja ära märkida kõik möödunud revisjoniperioodi jooksul tuule, putukate, tule j.n.e. läbi tekkinud metsavigastused.

Edasi uuritakse loomulikku ja kunstlikku metsauuenduskäiku möödunud revisjoniperioodil. Uurimist teostatakse käesolevas juhendis alg-metsakorraldusel ettenähtud korras ja alustel, koostades seejuures tulemuste kohta vastavad aruanded.

§ 39.

Majandamise üldkava põhialused jäetakse revisjonil võimalikult muutmata, kui nad metsandiku majandamistingimustele vastavad ja lausa ekslikeks ei osutu. Vastasel korral tehakse nõutavad muudatused selleks toimetatud uurimuste alusel.

Metsandikkude majandusüksuste (blokkide) ning majanduste loomiseks on maksvad samad alused nagu alg-metsakorralduselgi.

Iga majanduse ja iga valitseva puuliigi kohta koostatakse uus vanuse-, boniteedi- ja headusklasside ning täiuste tabel majandusüksuste ja metsandikkude kaupa (lisa nr. 7).

§ 40.

Erilise hoolega tuleb kontrollida metsakorralduse revisjonil endises majandamiskavas määratud raiering. Väikseid muudatusi ja vahesid arvesse ei võeta, ning raieringi lubatakse muuta ainult siis, kui kavatsetav uus raiering erineb eelmisest vähemalt vastava majanduse ühe vanuseklassi võrra.

§ 41.

Puistutele normaalsema vahekorra saavutamiseks ning otstarbekama raiejärjekorra võimaldamiseks talitatakse metsakorralduse revisjonil samuti kui alg-metsakorralduselgi, s.o. valitakse uued lõppraiekohad, parandatakse või koostatakse uued raiekorratabelid, määratakse järgmised vabaksraied ja lahutuslangid eelmiste kõrval ja tarbekorral ka uutest kohtades (§ 28).

§ 42.

Metsakorralduse revisjonil puistute vanuse-, boniteedi- ja headusklasside kohta saadud andmete ning uuenduskäigu uurimuste ja muude majandamisel aluste põhjal määratakse lõppkasutuse viis ja suurus, lõppraiekohad ning teised lõppkasutused, missugused kantakse vastavasse lõppraie kavasse (lisa nr. 11) ja piiratakse plaanil karminihoontega, märkides ära revisjoniperioodi aasta.

Eelkasutuse suurus ja kohad määratakse samadel alustel kui alg-metsakorralduselgi ning kantakse vastavasse eelraie kavasse (lisa nr. 12).

§ 43.

Metsakorralduse revisjonil koostatakse uus majandamiskava, mis koosneb:

- 1) metsandiku üldkirjeldusest ja metsamajandamise üld- ja erikavadest, missugused peavad vastama lisa nr. 16 kirjeldatud nõuetele;
- 2) protokollidest ja seletuskirjadest;
- 3) takseerikirjeldusest ühes puistu plaaniga erikaantes;
- 4) kõigist majandamise üld- ja erikavade koostamisel aluseks olnud ja käesoleva juhendi vastavates paragrahvides tähendatud aruannetest, ning metsauuenduse, ehituse, paranduse, melioratsiooni, metsateede ja teiste tööde umbkaudsetest eearvetest ja kalkulatsioonidest;
- 5) planšettidest ja geodeesia kaustikust.

§ 44.

Metsandiku üldkirjelduses peavad eriti järgmised küsimused leidma üksikasjalikumalt käsitlemist:

- 1) möödunud kasutuse suurus pinna ja massi järgi ning keskmine aastakasutus ühel metsaga kaetud hektaril;
- 2) raiutud metsa keskmine vanus ning keskmine müügihind ühe hektari kohta;
- 3) loomulik ja kunstlik metsauuendamise käik ja iseloom;
- 4) iga-aastase eelkasutuse suurus pinna ja massi järgi ning selle protsendiline vahekord lõppkasutusega;

- 5) surnud ja vigastatud metsa kasutuse suurus ja selle protsendiline vahekord üld-metsakasutusega;
- 6) kuidas on revisjoniperioodi jooksul muutunud vanuseklasside vahekord ning puistute täius, boniteet ja headus majanduste järgi; kas metsandiku puistute koosseis ja seisukord paraneb või halveneb;
- 7) kas on metsata osade ja harvikute pind suurenenud või vähenenud;
- 8) kas on tarbe- ja kõlbmata maade ning metsandiku üldpind suurenenud või vähenenud;
- 9) möödunud revisjoniperioodi iga-aastased metsamajandamise üldtulud, kulud ja puhastulud ning samad keskmised andmed metsandiku üldpinna ja metsamaa hektaari kohta;
- 10) metsandiku väärtus.

3. osa.

Omavalitsuse- ja eratulundusmetsad.

§ 45.

Käesoleva juhendi 3. osa alusel kuuluvad korraldamisele omavalitsuste ja eraisikute ning -asutiste metsad. Alla 50 hektaari suuruste tulundusmetsade korraldamine pole sunduslik (Metsaseaduse § 29), kuid metsaomanikkudel on õigus esitada kinnitamiseks metsamajandamise kavasad.

§ 46.

Omavalitsused ja erametsade omanikud, kellel metsa ühes omandusüksuses vähemalt 50 ha, on kohustatud korraldama enda metsad omal kulul ja algatusel ja nende kohta koostama majandamiskavad hiljemalt 5 aasta jooksul, arvates Metsaseaduse (RT 45 — 1934) maksamahakkamisest.

§ 47.

Omavalitsuse- ja erametsade majandamiskavad kinnitab metsahoiukomitee. Kavad esitatakse metsahoiukomiteele kinnitamiseks kahes teisendis, millest üks eksemplar antakse pärast kinnitamist metsaomanikule ja teine hoitakse alal metsahoiukomitees.

Kui naabruses asuvate metsade omanikud on kinnitamiseks esitanud ühise majandamiskava, esitatakse kavad niimitmes eksemplaris, kui palju on iseseisvaid metsaomanikke ja peale selle veel üks eksemplar metsahoiukomitee tarvis.

§ 48.

Metsamajandamiskava koostatakse ja kinnitatakse kümne aasta peale, ning selle aja möödumisel peab metsaomanik metsahoiukomiteele esitama kinnitamiseks revisjoni korras koostatud uue kava.

Metsahoiukomiteele kinnitamiseks esitatud majandamiskava koonseb: 1) metsa plaanist, 2) metsa takseerikirjeldusest, 3) vanuse, boniteedi, headuse ja täiuse tabelist, 4) proovipindade andmetest ja 5) metsa kirjeldusest ühes majandamise üld- ja erikavaga.

§ 49.

Metsandiku piiride plaanistamine sünnib täpse piirimõõtmise korras, s.o. piirinurgad mõõdetakse täpsusega üks minut ja piirijoon — teraslindiga. Piiride plaanile kandmine sünnib rumbide abil. Metsandiku välispiiridele asetatakse piirimärgid, kuna metsa eraldamine teistest kõlvikutest sünnib postide või kividega, kus märgitakse metsa korraldamise aasta. Välispiirimärkide uuendamine sünnib katastrimõõtmiste kohta ettenähtud korras.

Plaan valmistatakse vastupidaval joonestuspaberil või lõuendil moods 1:4000—1:8000. Plaanil märgitakse piirjoonte rumbid, piiri sisemised nurgad ja joonte pikkused.

Üle 200 hektaari suuruste omavalitsuse- ja erametsade piiride plaanile võtmine toimub vastavalt riigimetsade kohta ülesseatud nõuetele, s.o. koordinaatide abil. Kui metsatükk moodustab sama omaniku päralt olevatest teistest maadest lahusoleva, iseseisva üksuse, toimub ringpiiri plaanile võtmine koordinaatide abil suuruse peale vaatamata.

Metsa piirides asuvate tarbemaade, kõlbmata maade, veekogude, lagendikkude jne. situatsiooni mõõtmist toimetatakse samuti nurgamõõtja abil, kuid lihtsamal korral. Mõõduriista seisukoht kinnitatakse looduses tugeva vaia abil.

Metsaosade eraldamist võib teostada silmamõõdu järgi, toetudes takseersuhtidele või teistele mõõdujoontele ja kindelpunktile.

Instrumentaalselt eraldatud osade piirid näidatakse plaanil pideva sirgjoonega, silmamõõdu järgi eraldatud osadel aga sirgtäppjoonega.

Eraldatavate osade pinnasuuruse alammääraks võetakse järgmised normid:

1. metsaga kaetud osadel 1,0 ha
2. harvikutel ja kõlbmata maal 0,5 „
3. tarbemaal, kultuuridel, raestikudel ja metsata osadel 0,1 „

Plaanil märgitakse eraldatud osad ladina tähtedega, millede kõrval metsaosadel näidatakse vanuseklass; tähtede alla kirjutatakse osade pinna suurus.

Osad värvitakse vastavalt plaanil tähendatud tingmärkidele, kusjuures metsaga kaetud osad värvitakse puuliikide järgi — iga liik kolmes varjundis, eraldades noore (I—II vanuseklassid), keskealise (III ja IV kl.) ja küpse ning raieringist üleseisnud metsa (V ja vanemad klassid).

Plaani pealkirjas märgitakse metsa nimetus ja asukoht — maakond ja vald, kinnistu nimetus ja nr., omaniku nimi, metsa üldpinna suurus ning metsakorralduse ja plaani valmistamise aasta.

Plaanile kantakse ka meridiaan ja graafiline mõõt. Plaani kirjutab alla valmistaja.

§ 50.

Puistute ja muude osade kirjeldus peab sisaldama vähemalt järgmised andmed: 1) osade literad, 2) metsaga kaetud pindala, 3) harvikute pindala, 4) lagendikkude pindala, 5) enamuspüülik, 6) vanuseklass, 7) täius, 8) kõrgus, 9) diameeter, 10) tagavara, 11) boniteediklass ja 12) koosseis.

Metsaga kaetud, metsata, kõlbmata ja põllumajanduslikkude maade pindala tuleb arvestada üksikute literate järgi erilahtrites.

Metsata osade kohta tähendatakse nende tekkimise põhjus, näiteks: 1933 a. kuuse raestik, männi põlendik j.n.e.

Põllumajanduslikkude maade kohta märgitakse nende liik, — nagu põld, heinamaa j.n.e.

Kõlbmata maade kohta kirjeldatakse nende iseloom, — nagu samblaraba, turbaraba, rohusoo j.n.e. ning tähendatakse järvede ja jõgede nimetused. Teed ja kraavid paigutatakse takseerkirjelduse lõppu (ilma tähta) üldsummana.

Puistud, mille vanus ja seisukord nõuavad tingimata raiumist lähema kümne aasta jooksul, märgitakse punase „R“ tähega.

Majandamiskava peab sisaldama vanuse-, boniteedi-, täiuse- ja headusklasside tabelid.

§ 51.

Puistute tagavara määratakse silmamõõdu järgi, mida proovide abil kontrollitakse. Proovipindade arv oleneb puistute mitmekesidusest ja neid võetakse takseerimise juures tarviduse järgi, kuid säärasel määral, et lähemal ajal raiumisele tulevad puistud iseloomustatud oleksid vähemalt ühe prooviga. Proovipindade suurus peab olema vähemalt 0,25 ha.

Proovipinnal klupeeritakse kõik puud rinnakõrguselt, alates 10 sm jämedusest, paaris sentimeetrites (10, 12, 14 j.n.e.), eraldades puuliigid ning jagades puud tarbe- ja küttepuudeks. Massi väljaarvutamine proovipinnal sünnib riigimaade ja metsade valitsuse ametlikkude massitabelite järgi, määrates selleks kõrgusmõõtja abil kindlaks puude kõrguse.

Proovipindade andmed kantakse juurdelisatud vormi järgi (lisa nr. 17) koostatud lehte, mis majandamiskavale juurde lisatakse.

§ 52.

Majanduste määramisel tulevad okas- ja lehtpuu majandused hoida lahus. Raieringid määratakse vastavalt Metsaseaduse § 9.

§ 53.

Igale majandusele määratakse aasta lõppkasutuse suurus kas pinna või massi järgi, milleks arvesse võetakse järgmised alused:

- 1) normaallangi suurus, mis leitakse metsaga kaetud pinna jagamisel raieringile;
- 2) vanuslangi suurus, mis määratakse raieringi kahe viimase vanuseklassi pinna jagamisel nende klasside kestvusele, kusjuures raieringist vanemate puistute pind arvatakse raieringi piirides oleva viimase klassi hulka;
- 3) seisukorralangi suurus, mis määratakse takseerikirjelduses punase „R“-ga märgitud puistute pinna jagamisel kümnele.

Nende andmete alusel määratud aastalangi suurus võib normaallangist olla suurem kui vana metsa on külluses, viimase puudusel aga peab aastane kasutus normaallangist olema väiksem.

Lõppkasutuse hulka kuuluvad ka harvikute ja seemnepuude välja-raiumine ja metsa juurimine uutel teedel.

Kui raiumine maapinna järgi pole soovitav, võib minna üle kasutamisele massi järgi. Aastane kasutus massi järgi arvatakse nagu riigi metsas, s.o. § 27 ettenähtud valemi järgi ja võib erineda määratud normist ainult 10% piirides.

§ 54.

Igale majandusele määratakse oma lõppraieviis kas lage-, järgulise- või valikraie näol.

Lageraie.

Lageraie tarvitusele võtmisel määratakse kindlaks:

- 1) raie sihitused ilmakaarte suhtes, mis olenevad enamustuultest ja uuendustingimustest;
- 2) langi laius, mis peab olema okasmetsa-majanduses mitte üle 50 ja lehtmetsa-majanduses mitte üle 100 meetri;
- 3) lankide liitmise viis, mis võib olla: a) otsekohene, kui uus lank asetatakse otse eelmise langi kõrvale ja b) üleribaline, kui raieistikkude vahel metsaribad kasvama jäetakse ja need hiljem maha raiutakse (lubatud tuulekindlates metsades);

- 4) lankide liitmise aeg olenevalt aastate arvust, mille kestel raiestiku kõrval peab seisma vana mets — uuendusele kaasa aitamiseks;
- 5) langi uuendusviis, milline võib olla kunstlik või loomulik; loomuliku uuenduse juures määratakse ära ka abinõud selle soodustamiseks, nagu seemnepuude jätmine, maakatte lõhkumine j.n.e.

Järguline raie.

Järguline raieviis oleneb uuenduse kestvusest, raiete korduvusest ning raiete iseloomust pinna ja väljavõetava massi suhtes. Järguliseks raieks ettenähtud lank raiutakse neljas, kolmes või kahes järgus, olenevalt uuenduskäigust ja metsa iseloomust. Langi uuenduseks määratakse vähemalt 10-aastane periood.

Valikraie.

Valikraie on lubatud kuni 100 ha suurustes metsades. Aastane norm võetakse välja eeskätt üksikute haigete, vigastatud ja raieringist üleseisnud puude näol. Peale selle toimub raiumine üksikute puude viisi, kitsaslankidena ning platsikeste ja gruppide kaupa, pidades silmas metsauuenduse nõudeid ja tuulevigastuste ärahoidu tingimusi.

Arvestus sünnib iga puuliigi kohta eraldi, massi järgi.

§ 55.

Aastalangid, mis teataval ajal raiumisele määratakse, eraldatakse looduses pindsihtide ja nurgapostide abil ja märgitakse plaanil punase joonega, jättes kogu raiumiseks määratud pinna aastalankideks jaotamata.

§ 56.

Puistute tootmisvõime tõstmiseks määratakse metsahooldamisraied eelkasutuste näol, kusjuures kavas ära tähendatakse selleks ettenähtud puistute pinna suurus, ning väljavõetav puumass.

§ 57.

Majandamiskavasse mahutatakse ka kavatsused metsandikus lubatud kõrvalkasutuste kohta, määrates ka abinõud, mis kavatsetakse panna maksma tekitavate kahjude ärahoidmiseks.

§ 58.

Revisjoniperioodi jooksul metsandikus kavatsetud melioratsiooni-, metsa- ja ehitustööde kohta tuleb ära tähendada tööde nimetus ja ulatus.

Samuti antakse lühidalt andmed metsa järelevalve organiseerimise kohta.

§ 59.

Eelmiste paragrahvide kohaselt määratud metsamajandamise alused peavad olema majandamiskavas üksikasjalikult kirjeldatud ja põhjendatud.

Majandamiskava ja selle juurde kuuluvad lisad (§ 48) kirjutatakse alla kava koostaja ja metsoomaniku poolt.

§ 60.

Perioodilised metsakorralduse revisjonid võetakse ette hiljemalt metsamajandamiskava maksvuse viimasel aastal.

Metsakorralduse revisjonid teostatakse käesoleva juhendi 2. osa 3. peatüki kohaselt, seejuures arvesse võttes juhendi 3. osa erinevusi ja omavalitsuse- ja erametsade suhtes maksvaid erandeid.

4. osa.

Kaitsemetsad.

§ 61.

Käesoleva juhendi 4. osa kohaselt korraldatakse kõik metsad, mis Metsaseaduse §§ 5, 10 ja 21 kohaselt on tunnistatud kaitsemetsaks.

§ 62.

Kaitsemetsade korraldamise eesmärk ei seisa ainult selles, et hoida alal metsa kaitsvat mõju teatava hädaohu vastu, vaid ka selles, et seda mõju tõsta ja laiendada, vastavalt kaitsemetsa otstarbele.

§ 63.

Juhtides kõik metsamajanduslikud kavatsused § 62 tähendatud eesmärgile, tuleb selle juures arvestada ka metsaomaniku huvidega ning tema soovidele vastu tulla, kui need ei osutu eesmärgile kahjulikkudeks.

§ 64.

Kõik kaitsemetsad korraldab ja nende majandamise kavad koostab ja kinnitab riigimaade ja metsade valitsus. Majandamiskavad koostatakse vähemalt 10. aastaks kahes eksemplaris, missugustest üks pärast kinnitamist antakse metsaomanikule. Kinnitatud metsamajanduse kavast kinnipidamine on metsaomanikule kohuslik.

§ 65.

Metsa või maa-ala kaitsemetsaks tunnistamise ettepanekud esitatakse metsahoiukomiteele Metsaseaduse § 91 p. 1 kohaselt.

Metsahoiukomitee, arutanud läbi esitatud ettepanekud, saadab need oma seisukohaga riigimaade ja metsade valitsusele läbivaatamiseks ning edaspidiste sammude astumiseks.

§ 66.

Kaitsemetsaks ettenähtud maa-ala piiride ning majandamise põhialuste kindlaksmääramine sünnib vastava komisjoni poolt metsa- või maa-ala paiklikul ülevaatusel. Komisjoni koosseisu kuuluvad:

1) kohalik revident-metsaülem, kui komisjoni esimees, 2) metsahoiukomitee esindaja või volinik, 3) üks metsakorraldaja, 4) kohalik metsaülem ning 5) Metsaseaduse § 5 p. 7 ettenähtud juhtudel ka Kaitse- ja Teedeministeeriumi esindajad. Komisjon on otsusevõimeline, kui on koos 3 hääleõiguslist liiget, nende hulgas komisjoni esimees. Komisjoni kutsub kokku riigimaade ja metsade valitsus.

Tähtsamate ja suuremate kaitsemaa-alade ülevaatuks võib riigimaade ja metsade valitsuse direktor määrata komisjoni esimeheks metsakorralduse büroo juhataja.

Metsa ülevaatusel ja nõupidamisest kutsutakse osa võtma sõnaõigusega ka metsaomanik ja asjast huvitatud asutuste esindajad.

Toimepandavast ülevaatusel teatatakse metsaomanikule või tema volinikule vähemalt seitse päeva ette, nende mitteilumine ei takista ülevaatusel toimetamist ja metsamajandamise põhijoonte määramist.

§ 67.

Komisjon, tutvunud kohapeal kaitse alla võtta kavatsatud maa-ala või metsaga, võtab seisukoha kas kaitse alla võtmine on tarvilik või mitte, lisades

juurde põhjendused. Küsimuse jaatavalt otsustamisel komisjon määrab ära ja selgitab:

- 1) kavatsetava kaitsemetsa piirid, asukoha, nimetuse ja umbkaudse pinnasuuruse;
- 2) kellele kuulub kaitsemetsa alla võtta kavatsetud maa-ala;
- 3) kavatsetava kaitsemetsa otstarbe ja tähtsuse, üldiselt ja üksikutes osades;
- 4) millised kaitsemetsaosad omavad erilist tähtsust kaitse mõttes ja missugused abinõud tarvitusele võtta kaitsevõimete säilitamiseks või tõstmiseks;
- 5) kas metsa jagamine kvartaalidesse on tarvilik ning jaataval korral nende suuruse;
- 6) kaitsemetsa majandused ja raieringid;
- 7) raieviisid ja raiekorrakohad ning metsauuendusviisid;
- 8) missugused metsata osad nõuavad metsamist ja missuguste puulii-kidega;
- 9) missuguseid kõrvalkasutusi ja millises korras lubada;
- 10) kui suurel määral metsaomaniku soovidele metsamajandamise korra suhtes on võimalik vastu tulla;
- 11) teised küsimused, mis ühenduses kaitsemetsa määramise ja majandamiskava põhialuste ülesseadmisega.

Kavatsetava kaitsemetsa piirid märgitakse metsakorraldaja poolt looduses ajutiste piirimärkidega ja kantakse umbkaudselt olemasolevatele plaanidele.

§ 68.

Komisjoni otsused tehakse lihthälteenamusega. Komisjoni koosoleku kohta koostatakse protokoll, mis kirjutatakse alla koosolijate poolt ja esitatakse riigimaade ja metsade valitsuse direktorile ühes komisjoni esimehe seletuskirjaga, kavatsetava kaitsemetsa skitsiga ja teiste materjalidega. Ärakiri protokollist antakse maaomanikule või tema volinikule. Maaomanik või tema volinik võib 14 päeva jooksul, arvates protokolli kätteandmisest, esitada vastulause riigimaade ja metsade valitsuse direktorile.

§ 69.

Pärast maa või metsa kaitsealusteks tunnistamist (Metsaseaduse § 10) asub metsakorraldaja välistöödele, käsitades seejuures riigimaade ja metsade valitsuse direktori poolt kinnitatud komisjoni protokoll.

Kaitsemetsade korraldamise töid juhib ja kontrollib metsakorralduse büroo juhataja.

§ 70.

Kaitsemetsa piiride plaanistamine toimub täpse piirimõõtmise alusel, s.o. piirinurgad mõõdetakse täpsusega üks minut ja piirjoon — teraslindiga. Piiride plaanile kandmine sünnib rumbide abil.

Metsa piirides asuvate tarbemaade, kõlbmata maade, veekogude, lagendikkude ja muu situatsiooni mõõtmist toimetatakse samuti nurgamõõtja abil, kuid lihtsamal korral.

Metsa välispiiridele asetatakse piirimärgid, kus need puuduvad, kuna metsa teistest kõlvikutest eraldamine sünnib postidega või kividega, mis varustatakse tähtedega „KM“.

Samuti tähistatakse looduses kaitsemetsa piirides olevate tarbemaade ja sarnaste metsaosade piirid, mis kaitsepinnast lahutatakse kui kaitse mõttes tähtsusetud.

Kaitsemetsa plaan valmistatakse vastupidaval joonestuspaberil või lõuendil mõõdus 1:4000—1:8000. Plaanil märgitakse piirjoonte rumbid, piiri sisemised nurgad ja joonte pikkused.

§ 71.

Metsa jaotamisel kvartaalidesse arvestatakse enamustuultega ning metsa üldkuju ja maastikuga. Kvartaalidele antakse võimalikult ruudu või püstküliku kuju, kusjuures nende peasihid juhatakse enamustuulte suunas ja põiksihid ristloodis eelmistele. Kvartaalide piirideks võetakse võimalust mööda jõed, ojad, järved, suuremad teed ja teised looduslikud piirjooned.

Kaitsemetsa kvartaalide suurus võib olla kuni 40 hektaari. Juhul, kui kaitsemetsas kvartaalivõrk juba olemas, võetakse see aluseks, seda tarviduse korral täiendades.

Väiksemates metsades, kus situatsiooni mõõtmiseks sihte pole tarvis, jääb ära metsa jagamine kvartaalidesse. Kaitsemetsas aetavad sihid peavad olema võimalikult kitsad, et hoiduda maapinna paljastamisest. Kvartaalide nurkadele asetatakse looduses postid, varustades need kvartaalide numbritega ja tähtedega „KM“.

§ 72.

Pärast metsa kvartaalidesse jagamist ja sisesituatsiooni mõõtmist asutakse osade eraldamisele ning takseerkirjelduse koostamisele.

Metsaosade eraldamist võib teostada silmamõõdu järgi, toetudes takseersihitidele või teistele mõõdujoontele ja kindelpunktidele.

Kui käesoleva juhendi § 66 ettenähtud komisjoni otsusega on määratud mitu raieviisi, tuleb osade eraldamisel selgitada ja ära märkida, missugustes osades võib tarvitada lageraiet, missugustes on võimalik ainult valikraie ja missugustes raiumist üldse ei saa teostada ja tuleb piirduda ainult surnud metsa koristamisega.

Instrumentaalselt eraldatud osade piirid näidatakse plaanil pideva sirgjoonega, silmamõõdu järele eraldatud osadel aga sirgtäppjoonega.

Eraldatavate osade pinnasuuruse alammääraks võetakse järgmised normid:

1. metsaga kaetud osadel 1,0 ha
2. metsata osadel, harvikutel ja kõlbmata maadel 0,5 „
3. tarbemaadel, kultuuridel ja raiestikkudel 0,1 „

Plaanil märgitakse eraldatud osad ladina tähtedega, millede kõrval metsaosadel näidatakse vanuseklass. Tähtede alla kirjutatakse osade pinna suurus.

Osad värvitakse vastavalt plaanil tähendatud tingmärkidele, kusjuures metsaga kaetud osad värvitakse puuliikide järgi — iga liik kolmes varjundis, eraldades noore (I ja II vanuseklassi), keskealise (III ja IV kl.) ja küpse ning raieringist üleseisnud metsa (V ja vanemad klassid).

Plaanil märgitakse metsa nimetus ja asukoht, maakond ja vald, kinnistu nimetus ja nr., omaniku nimi, metsa üldpinna suurus ning metsakorralduse ja plaani valmistamise aasta.

Plaanile kantakse ka meridiaan ja graafiline mõõt.

§ 73.

Puistute ja muude eraldatud osade kirjeldus kantakse takseerikirjeldusse, milline koostatakse juhendi § 21 kohaselt.

§ 74.

Metsamajandamise sisetingimused selgitatakse proovipindade abil juhendi § 23 kohaselt, kusjuures mudelipuude võtmine jääb ära ning puistu massi kindlaksmääramine sünnib riigimaade ja metsade valitsuse ametlikkude massitabelite järgi.

Väiksemates, kuni 5 ha kaitsemetsades on soovitatav proovipindu mitte võtta, vaid ära mõõta kogu mets.

Puistute rahaline väärtus määratakse lähema riigimetsa takside järgi.

Puistute vahekorra selgitamiseks koostatakse vanuse-, boniteedi- ja headusklasside tabel § 25 nõuete kohaselt.

§ 75.

Majanduste, raieringide ja raieviiside määramine peab sõltuma täiel määral metsa kaitse eesmärgist.

Leitakse, et kaitse eesmärgi saavutamine võimaldab kasutust pinna suuruse järgi, kas terves metsas või teatavates osades, määratakse aasta kasutusnorm juhendi § 27 ettenähtud alustel ja korras.

Kui aga kaitse eesmärk nõuab valikraiet massi järgi, arvutatakse välja kasutuse suurus eeltähendatud § 27 toodud valemi abil.

§ 76.

Lõppraiekohtade määramine toimub üldiselt käesoleva juhendi § 30 ettetoodud alustel, kuid ühe või teise metsaosas raiumisele määramisel tuleb iga kord pidada silmas kaitse eesmärki, tehes tarbekorral eeltähendatud alustest vastavaid kõrvalkaldumisi.

§ 77.

Kui kaitse eesmärk võimaldab eelkasutust, määratakse hooldamisraied käesoleva juhendi § 31 kohaselt.

Majandamiskavas peab olema tähendatud:

- 1) missugustes osades lähema kümne aasta jooksul karjatamine, samuti karja metsast läbiajamine tuleb ära keelata;
- 2) missugustes osades lähema kümne aasta jooksul tuleb ära keelata kändude juurimine ning risu ja pinnakatte korjamine;
- 3) missugustel metsas olevatel lagendikkudel ja muudel osadel võib lubada heina niitmist või kus seda tuleb keelata, nende osade metsa alla võtmise eesmärgiga;
- 4) missuguste tarbemaade kasutamist võib lubada;
- 5) korraldused teiste kõrvalkasutuste kohta.

§ 78.

Kui üldine olukord või metsa seisukord seda nõuab, nähakse majandamiskavas ette ka eriaabinõude tarvitusele võtmine, — nagu aedade ja tõkete ehitamine, vee ärajuhtimine, metsast läbiviivate teede sulgemine, uute teede mujale ehitamine j.n.e.

§ 79.

Majandamiskava kaitsemetsade kohta koosneb: 1) käesoleva juhendi § 70 kohaselt valmistatud metsa plaanist ning 2) kavast, milles kirjeldatakse kaitsemetsa üldiselt ning käsitletakse ja põhjendatakse üksikasjalikult §§ 75—78 alusel määratud majanduslikud kavatsused. Kavale lisatakse juurde takseerandmed ja riigimaade ja metsade valitsuse direktori poolt kinnitatud komisjoni protokoll.

Kava esitab metsakorralduse büroo juhataja kinnitamisele riigimaade ja metsade valitsuse direktorile kahes eksemplaris.

§ 80.

Kaitsemetsa majandamiskavad kinnitatakse kindla tähtaja peale ja selle möödumisel koostatakse revisjoni korras uus kava.

Metsakorralduse revisjonid teostatakse juhendi 2. osa 3. peatükis ülesseatud põhimõtete kohaselt, sealjuures arvesse võttes kaitsemetsade suhtes maksvaid erandeid.

Põllutööminister N. Talts.

Riigimaade ja metsade valitsuse direktor J. Luik.

..... aastal.

[illegible]

Valmistatud 19..... aastal.

Taksaator

Metsatehnik

Vannutatud maamõõtja

.....maakond
.....metskond
.....metsandik

[illegible]

.....maakond
.....metskond
.....metsandik

Salgaülem.....

Kv. nr.

Taksaatorid:

Valmistatud 19..... aastal.

Kvartaali nr. ja üldine kirjeldus	Osade literad	Osade pind					O s a d e								k i r j e l d u s	Pealiik, vanuse ja boniteedi klass. Majandus- likud kavatsused	Metsailema märkmleid muudatuste üle osades revisjoniperi- oodi jooksul	
		Metsamaa		Muud maad	Enamuse selts				Vanuseklass	Täius	Kõrgus m	Läbimõõt sm	Mass tm	Boniteet				Headus
		metsasaga	harvikud		metsata	tarbemaad	kõlbmata maad											
								hektaarides										
1	2	3			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14			

.....metsandik

Taksaator

[illegible]

VANUSEKLASSIDE TABEL

..... maakond

..... metskond

..... metsandik

Salgaülem

Taksaator

..... puistud.

[illegible]

[illegible]

HARVIKUTE JA METSATA OSADE ARUANNE

19..... a.

..... maakond

..... metskond

..... metsandik

Salgaülem

Taksaator

Kvart.	Osa	Ha	Bonit.	Tüüp	Osade kirjeldus	Maakate

KULTUURIDE ARUANNE

19..... a.

..... maakond

..... metskond

metsandik

Salgaülem

Taksaator

Kvartaali nr.	Osa litera	Pind ha	Boniteet	Headus	Märkmeid

LÕPPRAIE KAVA

revisjoniperioodis 19..... a. kuni 19..... a.

.....maakond
.....metskond
.....metsandik

Metsakorralduse büroo juhataja
Salgaülem.....

Kv.	Osa	Pind ha	Puistu koosseis	Vanu- seklass	Boni- teet	Hea- dus		Üksikute puude liik ja arv	Puistute ja üksikute puude puumass tihu- meetrites	Metsaütlema märkmed		
										Raiumise aasta	Raiutud puumass	Saadud hind
								maajandus:				

HEELRAIE KAVA

revisjonipärioodis 19..... a. kuni 19..... a.

..... maakond

metskond

..... metsandik

Metsakorralduse büroo juhataja

Salgaülem

Kv.	Osa	Pind ha	Puistu koosseis	Vanuse klass	Puistu täius	Raiutatav puumass umbes tm	Metsaülema märked		
							Raiutamise aasta	Pind ha	Raiutatud puumass

PÕLLUMAJANDUSLIKKUDE MAADE ARUANNE

maakond

metskond

metsandik

Salgaülem

Taksaator

[illegible]

NORMAALSELT ARENENUD PUIS

Kõrgetüveliste puistute boniteerimise tabel

vanus aasta	Bonit. kl.	I	II	III	IV	V	Bonit. kl.	vanus aasta
	Keskmise kõrguse ülem- ja alampiirid meetrites							
10	5—4	4—3	3—2	2—1	—		10	
20	9—8	7—6	6—5	4—3	—2		20	
30	13—12	11—10	9—8	7—6	5—4		30	
40	17—15	14—13	12—10	9—8	7—5		40	
50	20—18	17—15	14—12	11—9	8—6		50	
60	23—20	19—16	16—14	13—11	10—8		60	
70	25—22	21—19	18—16	15—12	11—9		70	
80	27—24	23—21	20—17	16—14	13—11		80	
90	29—26	25—23	22—19	18—15	14—12		90	
100	30—27	26—24	23—20	19—16	15—13		100	
110	31—29	28—25	24—21	20—17	16—13		110	
120	33—30	29—26	25—22	21—18	17—14		120	
130	33—30	29—26	25—22	21—18	17—14		130	
140	34—31	30—27	26—23	22—19	17—14		140	
150	34—31	30—27	26—23	22—19	18—14		150	
160	35—31	30—27	26—23	22—19	18—14		160	
180	35—31	30—27	26—23	22—19	18—14		180	
200	35—31	30—27	26—23	22—19	18—14		200	
240	35—31	30—27	26—23	22—19	18—14		240	
280	35—31	30—27	26—23	22—19	18—14		280	
300	35—31	30—27	26—23	22—19	18—14		300	

TUTE BONITEERIMISE TABEL.

Madaltüveliste puistute boniteerimise tabel						
Bonit. kl. vanus aasta	I	II	III	IV	V	Bonit. kl. vanus aasta
Keskmise kõrguse ülem- ja alampiirid meetrites						
5	—4	—3	—2	2—1	—1	5
10	—6	—5	—4	—3	—2	10
15	10—9	8—7	—6	—5	4—3	15
20	13—12	11—10	9—8	7—6	5—4	20
25	15—13	12—11	10—9	8—7	6—5	25
30	17—16	15—13	12—11	10—8	7—6	30
35	19—17	16—14	13—12	11—10	9—7	35
40	20—19	18—16	15—13	12—11	10—8	40
45	22—20	19—17	16—14	13—12	10—9	45
50	24—21	20—18	17—15	14—12	11—9	50
55	25—23	22—19	18—16	15—13	12—9	55
60	26—24	23—20	19—17	16—14	13—10	60
65	27—25	24—21	20—17	16—14	13—10	65
70	28—25	24—22	21—18	17—14	13—11	70
75	28—26	25—22	21—19	18—15	14—11	75
80	29—26	25—23	22—19	18—15	14—12	80
85	30—27	26—24	23—20	19—16	15—13	90
90	30—27	26—24	23—20	19—16	15—13	90
100	30—28	27—24	23—21	20—16	15—13	100
110	31—29	28—25	24—21	20—17	16—14	110
120	32—29	28—26	25—22	21—18	17—14	120

Metsandiku või majandusüksuse üldkirjeldus ning metsamajandamise üld- ja erikavade koostamise kord.

§ 1.

Metsamajandamise välis- ja sisetingimused, metsandiku endine majandamine ning majandamise üld- ja erikavad kirjeldatakse ning koostatakse käesoleva lisa — nr. 16 ettenähtud korras, täites kirjeldused alamaljargnevates paragrahvides (2—27) loetletud andmetega.

Metsamajandamise välistingimused.

§ 2.

Maakonna, metskonna ja metsandiku nimetus ning viimase pindala kogusuurus hektaarides.

Kui metsandik on koostatud mitmest väiksemast metsandikust või metsandiku osast, siis tulevad ära tähendada nimetused ja numbrid, mis all need metsaalad on riigimetsade arvestusraamatus sisse kantud, samuti nende pinnasuurused.

Metsandiku üldkuju, tema maa-ala ulatus põhjast lõuna ja idast läände; mitmest eraldi tükist koosneb tükide suurus ja vastastikune asetus. Mis valla piirides asub metsandik. Lähemate raudteejaamade ja sadamate nimetused ning kaugused metsandiku peamassiivist. Metsaülema asukoht ja selle kaugus metsandikust.

§ 3.

Kohalik turg: metsandiku saadusi tarvitatava ümbruskonna majanduslik iseloomustus. Selle ümbruskonna ulatavus, rahva, asunduste ja metsade rohkus; lähemad riigimetsad; kaubanduslikud ettevõtted, ümbruse vabrikute ja käsitööstused ning nende aastane tarvidus tarbe- ja küttepuu alal. Kohalikkude elanikkude nõudmine metsa saaduste suhtes: selle suurus ja iseloom. Kohalik metsakaubandus ja selle omadused. Kuidas kohalikud nõudmised riigi metsavalitsuse poolt senini on rahuldatud.

§ 4.

Kaugemad turud, kuhu antud metsandikust juhitakse materjale. Välja-veo võimalused ja veoabinõud tähendatud turgudeni: raudteed, parvetusjõed, laoplatsid. Kaugemal turul nõutavate sortimentide kirjeldus, nende valmistamise ja veokulud ühe tihumeetri kohta. Metsatööstuse ja kaubanduse olukord ja tingimused.

§ 5.

Metsamaterjalide hinnad üksikute sortimentide järgi. Ühe hektaari parema, keskmise ja halvema okas- ja lehtpuumetsa keskmised müügihinnad viimase viie aasta jooksul, juurdeliselatud tabeli nr. 1 vormi järgi.

Metsamajandamise sisetingimused.

§ 6.

Missuguse laiuse- ja pikkusekraadi all asub metsandik. Metsandiku ja selle lähema ümbruse maapinna füüsilis-geograafilise üldiseloomustus, ära märkides metsandiku osad ja suurused, mis teravalt teistest erinevad (reljeef, veekogud, sood, rabad j.n.e.). Ilmastiku andmed, keskmine soojus,

õhurõhumine, sademete hulk ja tuule suund, vähemalt viimase kümne aasta kohta (tabelid nr.nr. 2—5).

Metsandiku maa-alade jaotus liikide järgi:

- 1) üldpinna jaotus — metsa-, tarbe- ja kõlbmata maa (tabel nr. 6);
- 2) metsamaa jaotus — metsaga ja metsata maa — lagendikud, raiestikud, harvikud (tabel nr. 7);
- 3) tarbemaade jaotus — rendimaad, vabad maatükid ja palgamaa (tabel nr. 8);
- 4) kõlbmata maade jaotus — rabad, sood, veekogud j.n.e. (tabel nr. 9).

Metsaga kaetud metsamaal kasvavate puistute jaotus valitsevate puuliikide järgi ning nende protsendiline vahekord metsaga kaetud kogupinna suhtes.

Puistutes juurdesegune leiduvad puuliigid; järelkasvu moodustavad puuliigid ning alusmetsa põõsaliigid.

Puistute jaotus vanuseklasside järgi, ära tähendades ka üksikutele puuliikidele vastav metsata maa suurus (tabel nr. 10).

Puistute jaotus boniteedi ja headusklasside järgi (tabel nr. 11).

Metsandiku tähtsamate boniteetide pinnasuurus puistute kaupa ning viimaste lühike kirjeldus, juhtides vastavatele prooviandmetele.

Metsandiku proovipindade andmed: puuliik, boniteet, vanus, tarbe- ja küttepuude arv eraldi ja kokku, puude keskmine kõrgus ja läbimõõt, puistu täius, tarbe- ja küttepuude tagavara, jooksev ja keskmine juurdekasv. Andmed koondatakse puuliikide ja boniteetide järgi ja näidatakse ühe hektaari kohta (tabel nr. 12).

Metsandikus leiduvate harvikute jaotus puuliikide, vanuse- ja boniteediklasside järgi, nende iseloom, tekkimise põhjused, järelkasv, alusmets ja maakate ning loomulik uuendamiskäik.

Kõik kirjeldused algavad tähtsamatest puistutest, iga ebanormaalsusele tuleb juhtida tähelepanu ning selgitada selle põhjused.

Pinna suuruse suhtes peavad olema kõik tabelid takseerkirjeldusega kooskõlas.

§ 7.

Metsata osade kogupind (ilma harvikuteta) ja selle jaotus puuliikide ning iseloomu järgi (tabel nr. 13). Metsata osade, s.o. lagendikkude ja raieistikude jaotus boniteedi klasside järgi (tabel nr. 14). Puistute loomulik uuenduskäik vastavalt mitmesugustele kasvutingimustele; puuliikide vaheldus loomuliku uuenduse juures ning selle põhjused. Järelkasvu tekkimine, selle kasv ja seisukord eraldi iga puistu liigi kohta.

Metsandiku endine majandamine.

§ 8.

Metsandiku esimese plaani koostamise ja metsakorralduse aasta; järgnevad plaanistamise ja metsakorralduse revisjonide aastad.

Missugused varemate korralduste dokumendid on olnud käesoleva metsakorralduse töö juures tarvitusel.

Metsandiku üldpind ja selle jaotus liikidesse viimase metsakorralduse andmete järgi.

Viimase majandamiskava põhialused: majandused, raieringid, lõpp-raieviis, lõpp-raienormid ja kohad, eelkasutused ja metsahooldamisraied ning kohad. Viimase kümne aasta kestvusel tegelikult raiutud ning viimase

viie aasta veel raiumata, kuid raiumiseks määratud lankide kohta väljavõtte takseerikirjeldusest ja metsata osade ning kultuuride aruandest, jagades need aastate ja valitsevate puuliikide järgi, millede alt nad raiutud ning ära tähendades kui palju neist uuendamata (tabel nr. 15).

Selle väljavõtte tulemuste võrdlus viimase majandamiskava kavatsustega, selgitades kõrvalekaldumiste ja lahkuminekute põhjused. Kui metsandiku metsamaa pinnas on ette tulnud muudatused, tulevad need võrdlemisel võtta arvesse.

Metsakorralduse revisjonil on eeltähendatud võrdlus eriti tähtis ning peab olema üksikasjalik.

Kui raiete suhtes majandamiskavast ei ole kinni peetud, koostatakse eriaruanne juhendi lisa nr. 15 vormi kohaselt.

Viimase kümne aasta ketvusel läbiviidud eelkasutused ja nende võrdlus majandamiskavas ettenähtud kavatsustega.

Möödunud majandamistulud metsamüügist aastate kaupa: metsakorraldusel vähemalt 3—5 aasta kohta, revisjonil — kogu möödunud revisjoni-perioodi kohta, näidates eraldi lõpp- ja eelkasutuste tulud.

§ 9.

Metsa loomuliku uuenduskäigu selgitamine endise majandamise lage-raiestikkudel. Selleks kasutatakse ära tabeli nr. 15 koostamise andmed, mis koondatakse kahte ossa: 1) loomulikult uuendatud (millega) ja 2) loomulikult uuendamata (kultuurid, metsata raieistikud, raiumata langid), näidates ühtlasi üksikute kategooriate protsentuaalsed suhted (tabel nr. 16). Järeldused loomuliku uuenduse kohta. Loomuliku uuenduse kestvus ühes selle juures kaotsi läinud juurdekasvu hindamisega kroonides ühe hektaari kohta, aluseks võttes tabeli nr. 1 andmed.

Loomuliku uuendamise kergenduseks tarvitusele võetud abinõude kirjeldus ja saavutatud tagajärjed.

§ 10.

Kunstlik metsauuendamine. Tarvitatud kultiveerimise viisid ning nende edukus. Metsandikus olevate kultuuride kogupind, viimase kümne aasta või revisjoniperioodi kultuurid jaotatult puuliikide, kultiveerimise viisi, vanuse ja headuse järgi. Kokkuvõttes gruppeeritakse kultuurid järgmiselt: head, rahuldavad, puudulikud, hukkunud ja lehtpuu alla jäänud. Kultuuride mitte edukuse peapõhjused. Kultiveerimise kulud. Metsahooldamise tööd ja nende tagajärjed.

Metsandiku üldtulud ja -kulud ning puhastulu viimase viie aasta või revisjonil kogu revisjoniperioodi jooksul, eraldi üldpinna ja metsamaa hektaari kohta.

Majandamise üldkava.

§ 11.

Millised plaanid olid tarvitada käesolevatel metsakorralduse töödel. Maamõõdu tööde ulatus ja jaotus liikide järgi (tabel nr. 17). Uute andmete võrdlus eelmise majandamiskava andmetega — metsandiku üldpinna ja võimalust mööda ka maa-ala liikide alal. Seletus pinna suhtes muudatuste põhjuste kohta.

Metsandiku piiride kogupikkus ning mitu kilomeetrit sellest metsandiku iga üldpinna 100 ha peale langeb.

Metsandiku piiride ja piirimärkide seisukord enne käesolevat metsakorraldust, mis on piiride kordaseadmiseks tehtud ja nende praegune seisukord.

§ 12.

Metsandiku üldpinna jaotamine kvartaalidesse. Kvartaalide arv ja kuju. Kvartaali normaalsuurus; kvartaalide keskmine suurus, jättes arvestamata suuremad rabakvartaalid.

Kvartaalide jagamise või ühendamise põhjused. Missugused loodulikud piirid, nagu jõed, järved, kraavid, teed j.n.e. on ära kasutatud kvartaalide moodustamiseks ja kui suures ulatuses.

Kvartaalisihtide suund ilmakaarte suhtes. Kuipalju ja missuguste kvartaalide vahel on uusi kvartaali-pindsihthe raiutud, missugused nõuavad laiendamist, kuipalju on kvartaaliposte pandud. Kvartaalide uue ja endise numeratsiooni võrdlustabel (tabel nr. 18).

Läbiraiutud takseersihtide suund ja kaugus üksteisest, nende kogupikkus ning kui palju keskmiselt ühe kvartaali peale langeb. Kui takseersihthe on ajamata jäetud, siis mis põhjusel. Missugune osa üldpinnast langeb keskmiselt takseersihtide 100 meetri peale. Mitu proovi on võetud ja millistes puistutes. Mudelipuude arv puuliikide ja boniteetide järgi, ning nende jämedus gruppide viisi. Eraldatud osade arv ja keskmine suurus liikide järgi. Takseertööde kokkuvõtte liikide järgi vastavalt lisa nr. 1 kohaselt koostatud töökäigu aruandele (tabel nr. 19).

§ 13.

Majandusüksuste loomine vastavalt välistingimustele. Majandusüksuste üldpinna ning metsamaa jaotus liikide järgi (tabelid nr. 6 ja 7). Majandusüksuste kvartaali numbrid, suurus, iseloom ning eesmärk.

Majanduste loomine sisetiminguste alusel, arvesse võttes pea- ja valitsevaid puuliike, raieringe, kasutamise ja uuendamise viise ning turutingimusi. Metsamaa jaotus majanduste järgi, majanduste puistute jaotus vanuseklasside kohaselt (tabel nr. 20). Loodud majanduste metsamaa jaotus boniteedi klassidesse ning puistute jaotus headusklasside järgi (tabel nr. 21).

Iga enamusliigi, majanduse ja majandusüksuse või metsandiku puistute keskmine vanus, täius, boniteet ja headus.

§ 14.

Raieringide määramine iga majanduse kohta, puistute kasvu ja seisukorra iseloomustamiseks võrreldakse proovide andmed, koondades need ühte tabelisse (tabel nr. 22) ja redutseerides andmed täiusele 1,0 ja ühe hektaari peale.

Majandustele määratud raieringide põhjendused: a) majanduse suurus, b) majanduse keskmine boniteet, c) puistute juurdekasv, d) puistute keskmine läbimõõt raieringi vanuses, e) majanduse keskmine vanus, f) turutingimused ja muud andmed, milledest oleneb raieringi määramine. Raieringide määramisel tuleb kinni pidada juhendi § 26 ettenähtud keskmistest raieringidest ning kõrvalekaldumise vajaduse korral näidata põhjendused.

§ 15.

Majanduslaadi (kõrge- või madalatüveline) ning lõppraieviisi (lage-, järguline- või valikraie) määramine iga majanduse puistutele. Lõppraieviisi aluste määramine juhendi § 29 kohaselt.

Määratud lõppraieviiside põhjendused.

Lankidena raiumiseks määratud metsaosade kogupind ja selle jaotus vanuse-, boniteedi- ja headusklasside ning täiuse järgi. Raiekohtade keskmise boniteedi ning headuse võrdlus vastava majanduse keskmise boniteedi ja headusega. Suuremate kõrvalekaldumiste korral tuleb selgitada, mispärast raiekohtade andmed vastava majanduse andmetest erinevad (tabel nr. 26).

Keskmine iga-aastane lõppkasutuse suurus massi järgi, metsaga kaetud pinna ühe hektaari kohta; selle arvu võrdlus normaal- ja tegeliku juurdekasvuga.

§ 18.

Möödunud ja eelseisva majandamise metsata osade kogupind ja selle jaotus majanduste ning liikide järgi järgmiselt:

- a) möödunud majandamise lagendikud, raiestikud, viimase viie aasta raiumata langid ja harvikud ning nende kogupind;
- b) eelseisva revisjoni-perioodi lageraistikud ja turberaie ajalangid ning nende kogupind (tabel nr. 27).

Kunstlikule uuendamisele määratud metsata osade pind ja liigitus selgitusega, mispärast pole võimalik loomulik uuendus (tabel nr. 28).

Loomulikule uuendamisele määratud metsata osade pind ja liigitus selgitusega, missuguste eelduste tõttu võib loota loomulikku uuendust, ilma suurema juurdekasvu kaotuseta ja mispärast see kultuuride tegemisest kasulikum (tabel nr. 29).

Tingimused, mis võimaldavad loomulikku uuendust ning abinõud selle edendamiseks.

Kultiveerimisele määratud metsata osad, mis eelseisva revisjoniperioodi jooksul nõuavad täiendamist ja hooldamist.

§ 19.

Möödunud majandamise ajal tehtud kultuuride kogupind, liigitades selle § 10 andmete kohaselt järgmiselt: head, rahuldavad, puudulikud, hukunud ja lehtpuu alla jäänud. Missugustes neist kavatakse eelseisva revisjoni-perioodi jooksul täiendamist ja hooldamist — nende pind eraldi ja kokku. Loomulikult puudulikult uuendunud esimese vanuseklassi noorendikud, mis nõuavad täiendamist ja hooldamist, nende pind. Eelmise ja käesoleva paragrahvi järgi kavatud kultuuritööde kokkuvõtte järgmiselt: uued kultuurid, kultuuride täiendamine ja kultuuride hooldamine.

§ 20.

Belkasutuste määramine eelseisvaks revisjoni-perioodiks:

- 1) puistute hooldamine: puhastus-, harvendus- ja põimendusraiete näol, tähendades eraldi igas majanduses hooldamisliigi pind ja väljavõetav mass (tabel nr. 30). Igas majanduses põimendamiseks määratud puistute jaotus täiuse järgi (tabel nr. 31). Samuti harvendamiseks määratud puistute jaotus täiuse järgi (tabel nr. 32);
- 2) kidurmetsa raiumine rabades ja soodes, pind ja umbkaudne mass; kavatsuste alused;
- 3) tarbemaade rookimine üksikutest puudest ja põõsastest, pind ja mass.

§ 21.

Tulevikus lubatavad kõrvalkasutused ning nende võrdlus möödunud aja kasutustega; viimase kolme aasta keskmised tulud kõrvalkasutustest.

§ 26.

Metsandiku tulevasel revisjoniperioodil loodetavad üldtulud ja -kulud ning puhastulu üldpinna ja metsamaa hektaari kohta (tabel nr. 33). Nende summade võrdlus sama andmetega möödunud majandamise viimase viie aasta kohta, seletused suuremate lahkuminekute korral.

§ 27.

Käesoleva metsakorralduse kulud — eraldi välis- ja kameraaltööde kohta. Välistöodel, eraldi maamöödu ja takseertöö juures tarvitatud tehniku päevade arv ja tööliste palgasumma; kameraaltööde kulud — ametnikkude palgad talvekuudel, joonestusmaterjal ja muud asjaajamiskulud.

Kõik kulud kokku ning keskmiselt metsandiku üldpinna hektaari kohta (tabel nr. 34).

Kõlbmata maa. Tabel nr. 9.

Rabad ja sood ha			ha	ha	ha	Kõik kokku ha
samblaraba	rohusoo	nõmmeraba				

Vanuseklassid. Tabel nr. 10.

Valitsev puuliik	Vanuseklassid: okasp. à 20 a., lehtp. — 10 a.								Metsaga ha	Metsata ha	KOKKU ha
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII			

Boniteedi- ja headusklassid. Tabel nr. 11.

Puuliik	I bonit./ 1. head.	II bon./ 2. head.	III bon./ 3. head.	IV bon./ 4. head.	V bon./ 5. head.	Kokku metsamaa/ metsaga ha

Proovide andmed. Tabel nr. 12.

Proovi nr.	Puuliik, boniteet	Vanus a.	Puude arv			Puude keskmine		Puistu täius	Tagavara tm			Juurdekasv tm	
			tarbe	kütte	Kokku	diam. sm	kõrg. m		tarbe	kütte	Kokku	jooks.	kasv.

Metsata osad. Tabel nr. 13.

Puuliik	Lagendikud ha	Raieistikud ha	Kokku ha

Metsata osade boniteet. Tabel nr. 14.

Puuliik lag./raist.	Metsata osade boniteedi klassid					Kokku ha
	I	II	III	IV	V	
Kokku: lag./raist.						
Kõik kokku =						

Endise majandamise lageraestikud. Tabel nr. 15.

aasta	I—IV bon. mänd	kuusk	V bon. mänd	lehtpuu	kokku
	neist ha/ uuendamata	neist ha/ uuendamata	neist ha/ uuendamata	neist ha/ uuendamata	neist ha/ uuendamata

Metsa loomuliku uuendamise tabel end. majandamise lageraieistikudel.
Tabel nr. 16.

[illegible]

Takseertööd. Tabel nr. 19.

Võetud proovid		Uuritud mudelite arv	Kirjel- datud ha	Eraldatud osade arv / ja keskm. pind — ha			
arv	pind ha			metsaga	metsata	tarbemaa	kõlbmata maa
				ha	ha	ha	ha
				_____	_____	_____	_____

Vanuseklasside tabel. Tabel nr. 20.

Puuliik	Vanuseklassid: okasp. — à 20 a., lehtp. — à 10 a.								Kokku metsaga ha	%	Metsata ha	Kõik kokku	Keskm. vanus a.
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII					

Boniteedi- ja headusklasside tabel. Tabel nr. 21.

Puuliik	I bonit./ 1. head.	II bon./ 2. head.	III bon./ 3. head.	IV bon./ 4. head.	V bon./ 5. head.	Kokku metsamaa/ metsaga	Keskmine bonit./ head.

Puistute hooldamine. Tabel nr. 30.

Majandus	Põimendamine		Harvendamine		Puhastamine		K o k k u	
	Pind ha	Mass tm	Pind ha	Mass tm	Pind ha	Mass tm	Pind ha	Mass tm

Põimendamiseks määratud puistute jaotus täiuse järgi. Tabel nr. 31.

Majandus	Puistute täius			Kokku ha
	0,8 ha	0,9	1,0	

Harvendamiseks määratud puistute jaotus täiuse järgi. Tabel nr. 32.

PROOVIPINDADE

[illegible]

Mänd

Põletatud sienna karminiga

Mänd V bon. märg

Sama preisisinise viiruga

Mänd V bon. kuiv

Sama sinoober täppidega

Kuusk

Lilla-tume mustaga
(Elfenbeinschwarz)

Lehtpuu

Preisiroheline, osvaldiroheline ja valge

Tamm

Must (Elfenbeinschwarz) preisisinisega

Lehis

Karmin mustaga
(Elfenbeinschwarz)

kid. Mä Turbaraba: lage kid. Mä Samblaraba: lage

Preisisinine preisisinise viiruga ja põlet. sienna

Preisisinine preisisinise viiruga ja gummigutt

Kid. Ks, Mä

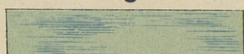
Rohusoo:

lage

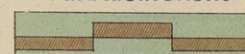
Turbalõikekoht

Preisisinine preisisinise viiruga

Preisisinine preisisinise viiruga

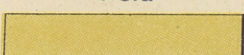
Preisisinine põlet. sienna viiruga

Helnamaa

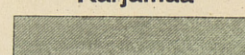
Osvaldiroheline preisisinisega

Põld

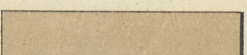
Kroomkollane

Karjamaa

Preisis. mustaga
(Elfenbeinschw.)

Õuemaa

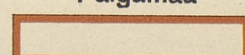
Seepia

Aiamaa

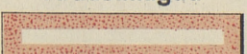
Roheline
(Saftgrün)

Palgamaa

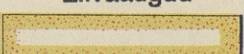
Põletatud sienna tušš

Kruusaaugud

Karmin, karmin täppidega

Liivaaugud

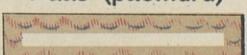
Gummigutt, sinoober täppidega

Saueaugud

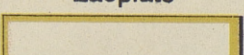
Preisisinine põletatud siennaga

Paas (paemurd)

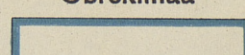
Seepia, karmin ja preisisinine

Laoplat

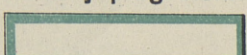
Gummigutt tušš

Obrokimaa

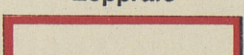
Kobaltsinine tušš

Kaitse ja pargi blokk

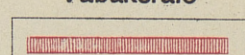
Roheline tušš

Lõppraie

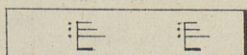
Karmin tušš

Vabaksraie

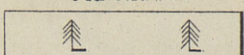

Sinoober tušš

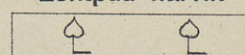
Mä-harvik

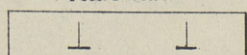
Ku-harvik

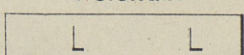
Lehtpuu harvik

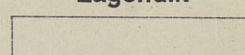
Raie-lank

Põlendik

Lagendik

Metsaülem

Abimetsaülem

Metsnik

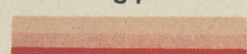

Metsavaht

Sinoober tušš

Riigipiir

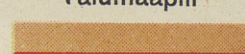
Karmin

Riigimaadepiir

Roheline tušš

Talumaapiir

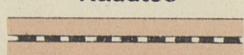
Sinoober

Omavalitsusepiir

Gummigutt

Raudtee

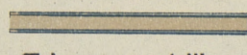

Karmin

Kvartaali sihid

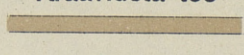

Kraavitatud tee

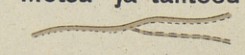
Seepia

Kraavideta tee

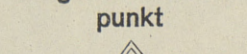
Seepia

Metsa- ja taliteed

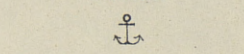

Seepia

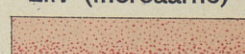
Trigonomeetriline punkt

Sadam

Liiv (mereäärne)

Karmin sinoober täppidega

Kivisild

Karmin

Puusild

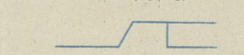
Gummigutt

Pontoonsild

Gummigutt

Kraavid

Veed

Preisisinine

597. Siseministeeriumi vabateenijate koosseisude määruse muutmise määrus.

Antud Siseministri poolt kokkuleppel Majandusministriga 21. juunil 1935.
 Alus: Riigiteenijate tasude seaduse § 5 (RT 31 — 1935).

Siseministeeriumi vabateenijate koosseis (RT 35 — 1935) muudetakse, arvates 1. juulist 1935 järgmiselt:

Teenistuskoha nimetus	I rajoon		II rajoon		Täiendused
	Arv	Kuupalk Kr.	Arv	Kuupalk Kr.	
Vähendatakse:					
I. Üldosakond.					
Asjaajaja	1	100			
Vanem kantsleiametnik .	1	63			
Käskjalg	1	58			
II. Politseivalitsus.					
B. Asutised kohtadel.					
3. Politiline politsei.					
Käskjalg	—	—	2	62	
Suurendatakse:					
II. Politseivalitsus.					
A. Keskasutis.					
Asjaajaja	1	100			
Vanem kantsleiametnik .	1	63			
Kantsleiametnik	1	58			
B. Asutised kohtadel.					
1. Prefektuurid.					
Politseiameti kandidaat . .	40	—	—	—	Välispolitseile ettenähtud varustus
3. Politiline politsei.					
Autojuht	—	—	2	62	Korter, küte ja valgustus

Siseminister K. Eenpalu.